NEVASTA ALTUIA ŞI UN SOŢ SUB PAT
O întâmplare neobişnuită

— Fiţi atît de bun, stimate domn, permiteţi-mi, vă rog, să vă întreb ceva...
Trecătorul tresări şi se uită oarecum speriat la domnul cu blană de raton, care-l oprise tam-nesarn în mijlocul străzii, pe la orele opt seara. De altfel, se ştie că dacă un domn din Petersburg intră intempestiv în vorbă, pe stradă, cu o persoană cu totul necunoscută, aceasta se sperie fără doar şi poate.
Aşa că trecătorul tresări şi se sperie niţeluş.
— Souzaţi-mă că vă inoportunez, zise domnul în blană de raton, dar eu... eu, drept vorbind, nu ştiu... sper câ mă veţi ierta.., după cum vedeţi, mă aflu într-o proastă dispoziţie sufletească...
Tînărul, într-o scurtă blănită, abia atunci băgă de seamă că domnul cu blană de raton era într-adevăr surescitat. Faţa lui zbîrcită era cam palidă, îi tremura glasul, gîndurile pesemne i se învălmăşeau, iar cuvintele nu se legau între ele. Era clar că făcea din răsputeri o imensă sforţare de a adresa o umilă rugăminte unei persoane, inferioare poate ca grad şi ca stare socială, căreia te vedeai constrîns a-i face asemenea rugă. într-adevăr, rugămintea era nepoliticoasă, bizară şi lipsită de seriozitate, venind din partea unui domn care purta o blană atît de impozantă, un frac atît de respectabil, de o minunată culoare verde-închis, împestriţat de atîtea podoabe foarte semnificative. Se vedea cît de colo că toate acestea îl stînjeneau pe domnul cu blană de raton ; în cele din urmă, surescitat cum era, nu mai putu răbda şi hotărî să-şi înăbuşe
500
tulburarea şi să pună capăt, în mod onorabil, acestei scene neplăcute, pe care el însuşi o provocase.
— Scuzaţi-mă, vă rog, nu-s în apele mele ; dar dumneavoastră, ;otr-adevăr, nu mă cunoaşteţi... iertaţi-mă că v-am deranjat... m-am răzgîndit.
In acelaşi timp, îşi ridică respectuos pălăria şi o luă la fugă mai departe.
— Dar fiţi atît de bun şi permiteţi-mi...
Totuşi omuleţul se mistui în beznă, lăsînd încremenit pe domnul cu scurta de blană.
„Ce om sucit!" se gîndi tînărul. Apoi, minunîndu-se la culme, îşi veni în fire din starea de prostraţie, îşi aduse aminte de ale lui ji începu să se plimbe înainte şi înapoi, cu ochii ţintă la poarta unei case cu nenumărate etaje. Se lăsa ceaţă şi tînărul se bucură întrucîtva, deoarece plimbarea lui prin pîclă era mai puţin vizibilă — deşi, în treacăt fie zis, nu l-ar fi zărit poate decît vreun birjar care şi-ar fi aşteptat în zadar, o zi întreagă, muşteriii.
— Scuzaţi!
Trecătorul tresări din nou : în faţa lui se ivi iarăşi domnul în blană de raton.
— Iertaţi-mă că vă deranjez încă o dată... începu el vorba ; dar dumneavoastră sînteţi desigur o persoană distinsă ! Să nu mă luaţi drept un ins oarecare din punct de vedere social; de altfel, mă cam încurc... dar vă rog să priviţi lucrurile în fond, omeneşte... în faţa dumneavoastră, domnule, se află un om nevoit să vă facă o umilă rugăminte...
f — Dacă-mi stă în puteri... Şi ce doriţi ?
— Vă gîndiţi, poate, c-o să vă cer bani! rosti enigmaticul domn, strîmbîndu-şi gura într-un rîs isteric, şi pălind la faţă.
— Da de unde, nici vorbă !...
— Ba nu, nu ! Văd că vă inoportunez ! Iertaţi-mă, dar mi mai pot răbda. Să aveţi în vedere că mă găsesc într-o tensiune nervoasă, aproape scos din minţi, şi să nu trageţi cine ştie ce concluzii...
— Treceţi la subiect, vă rog, la subiect! răspunse tînărul, dînd din cap încurajator, cu nerăbdare.
— A ! Va să zică, aşa ! Sînteţi un om atît de tînăr şi mă chemaţi la ordine ca pe un băieţandru prostuţ ! Hotărît că am dat în mintea copiilor ! Spuneţi-mi sincer, cum vă par acum, în starea mea de înjosire ?
Tînărul se fistîci şi nu răspunse.
501
— Permiteţi-mi să vă întreb deschis : n-aţi văzut cumva o doamnă ? Asta-i toată rugămintea mea ! rosti în sfîrşit cu hotărîre domnul în blană de raton.
— O doamnă ?
— Da, o doamnă.
— Am văzut... dar, trebuie să recunosc, au trecut atîtea...
— Exact! răspunse omul enigmatic, cu un surîs amar pe buze. M-am încurcat, nu asta am vrut să întreb, scuzaţi! Am vrut să spun : dacă n-aţi văzut întîmplător o doamnă în blană de vulpe cu un capişon de catifea neagră şi cu o voaletă de aceeaşi culoare ?
— Nu, n-am văzut una ca asta... nu, parcă n-am observat.
— în cazul acesta, scuzele mele, domnule !
Tînărul dădu să mai întrebe ceva, dar domnul în blană de rator se şi făcu nevăzut, lăsînd din nou înmărmurit pe

interlocutorul său răbdător. „Lua-l-ar dracul!" se gîndi tînărul, vădit contrariat.
îşi ridică cu ciudă gulerul de biber şi, respectînd unele pre-cauţiuni, începu din nou să se plimbe pe lîngă poarta casei cu nenumărate etaje. Se înfuriase de-a binelea.
„Oare de ce nu mai iese ? îşi zise. E aproape opt!"
Chiar atunci ornicul din turn bătu opt ceasuri.
— Ah ! Naiba să te ia, la urma urmei!
— Scuzaţi!
— Ba pe mine să mă scuzaţi că v-am zis aşa... Dar aţi răsărit atît de neaşteptat în faţa mea, că m-am speriat rău de tot, spuse trecătorul, încruntîndu-se şi cerîndu-şi iertăciune.
— Vin iarăşi la dumneavoastră. De bună seamă trebuie să vă par agitat şi straniu.
— Fiţi bun şi lăsaţi la o parte fleacurile. Explicaţi-vă cît mai repede. încă nu ştiu în ce constă dorinţa dumneavoastră !...
— Vă grăbiţi ? Ştiţi ce, domnule ? Am să vă povestesc totul, deschis, fără înflorituri. Ce să-i faci! împrejurările leagă uneori oameni ou caractere diferite... Dar văd că sînteţi nerăbdător, tinere domn ! Şi aşa... de altfel nici nu ştiu cum să încep : caut o doamnă (am hotărît să dau totul pe faţă). Eu musai vreau să aflu unde a intrat doamna asta ! Cine-i anume ? Cred, tinere, că n-aveţi nevoie să ştiţi cum o cheamă.
— Nu, nu, spuneţi mai departe.
— Mai departe, tinere domn ! Dar cu ce ton îmi vorbiţi! Ier taţi-mă, poate v-am jignit, spunîndu-vă „tinere"... n-am- avut însă

iniei o... într-un cuvînt, daca doriţi sa-mi faceţi un imens Serviciu, aflaţi că o cucoană, adică o femeie cumsecade, vreau să spun, (Jintr-o familie excelentă, nişte cunoscuţi ai mei... mi s-a încredinţat, ca să zic aşa... doar trebuie să aveţi în vedere că eu nu-s familist... , f
— Ei şi ?
— Puneţi-vă în pielea mea, tinere (ah ! iarăşi! scuzaţi-mă ; veşnic vă spun mereu „tinere"). Fiecare minut mi-i scump... în-chipuiţi-vă că doamna asta... dar nu puteţi să-mi spuneţi cine locuieşte în casa de aici ?
— Hm ! locuieşte doar multă lume.
— Aşa-i, aveţi perfectă dreptate, răspunse domnul în blană de raton, zîmbind a rîde pentru salvarea bunei-cuviinţe, simt că
0 iau niţel razna... dar de ce-mi vorbiţi cu asemenea ton ? După cum vedeţi, eu recunosc din adîncul inimii că o iau razna şi, dacă sînteţi un om trufaş, vă daţi seama cît de mult m-am înjosit... După cum v-am spus, o doamnă cu purtări distinse, adică cu un fond cam facil — iertaţi-mă, iarăşi o iau pe de lături : parcă aş vorbi de-un soi de literatură. Aşa au scornit unii, de pildă, că Paul de Kock are un fond facil. [x] De altfel, tot necazul mi se trage
de la Paul de Kock... asta-i...
Tînărul îl privea cu compătimire pe domnul în blană de raton care parcă bătea rău de tot cîmpii, iar după ce isprăvi de vorbit, rămase cu ochii pironiţi la dînsul, cu un surîs fără noimă şi, cu mîna tremurătoare, îl trăgea din senin de reverul scurtei.
-— întrebaţi cine locuieşte aici ? spuse tînărul, dîndu-se puţin înapoi.
— Da, locuieşte multă lume, mi-aţi şi spus adineauri.
— Aici... ştiu că locuieşte şi Sofia Ostafievna, rosti tînărul în şoaptă şi chiar cu un ton de compasiune.
1 • — Ei, vedeţi, vedeţi ? ! înseamnă, tinere, că totuşi ştiţi ceva ! K — Vă asigur că nu ştiu nimic, absolut nimic... Mi-am închipuit după surescitarea dumneavoastră.
— Am aflat numaidecît de la bucătăreasă că ea vine aici. Dar n-aţi nimerit, fiindcă nu vine la Sofia Ostafievna... De altfel nici n-o cunoaşteţi.
— Nu ? Atunci, scuzaţi-mă...
— Pesemne, tinere, toate acestea nu vă prea interesează, zise ciudatul domn cu o amară ironie.

— Ascultaţi, spuse tînărul, oarecum încurcat. Eu nu cunosc în fond pricina stării dumneavoastră sufleteşti. Aţi fost, probabil înşelat ? Spuneţi-mi pe şleau.
Tînărul surîse încurajator.
— Cel puţin ne vom înţelege amîndoi, adăugă el, şi întreaga sa persoană exprimă o mărinimoasă înclinare de a-i face o reverenţă.
— M-aţi distrus ! Dar — vă mărturisesc cu toată sinceritatea — e-ntocmai aşa... cu cine însă nu se întîmplă la fel!... Sînt mişcat pînă-n adîncul sufletului de participarea domniei-voastre la necazul meu. Trebuie să recunoaştem, noi între noi, tinerii... Deşi nu mai sînt aşa de tînăr, cunosc viaţa de becher, ştiţi, din obişnuinţă, tot printre holtei... ştiu doar...
— Ei, bine, se ştie, se ştie ! Dar cu ce v-aş putea fi de folos ?
— Iată ce ! Vă rog să consimţiţi că vizitarea Sofiei Ostafievna... De altfel, eu încă nu ştiu cu siguranţă la cine s-a dus cucoana asta. Ştiu numai că se află în casa de aici. Dar cînd v-am văzut plimbîndu-vă şi cum eu mă plimbam pe partea cealaltă, mi-am zis : Eu, uite, o aştept pe doamna asta, ştiu că ea-i aici. Aş fi vrut s-o

întîlnesc şi să-i explic cît este de necuviincios şi de mîrşav faptul de a... într-un cuvînt, mă înţelegeţi...
— Hm ! Ei, bine ?
— Şi cînd te gîndeşti că demersul acesta nu-l fac pentru mine! Nici să nu vă treacă prin minte. E vorba doar de nevasta altuia ! Bărbatul său se află colea, pe podul Voznesenski. El vrea s-o surprindă, dar nu se poate hotărî. încă nu crede, ca orice soţ... (aici, domnul în blană de raton dădu să surîdă). Iar eu sînt amicul lui. Conveniţi şi dumneavoastră, sînt un om care mă bucur de oarecare consideraţie, eu nu pot fi acela drept care mă luaţi...
— Bineînţeles, ei şi ? Ce mai e ?...
— Şi aşa, eu o tot urmăresc, ca s-o surprind (m-a însărcinat chiar nefericitul soţ !). Dar ştiu ce vicleană-i doamna asta tînără (veşnic se culca doar cu Paul de Kock sub pernă) şi sînt sigur că are să se strecoare pe nevăzute... Mie mi-a suflat bucătăreasa că ea vine aici. Am pornit ca un nebun într-acoace, cum am avut ştirea la mînă. Vreau s-o prind. De mult am bănuit-o. De aceea am vrut să vă rog, cum tot vă plimbaţi pe aici, ca dumneavoastră, dumneavoastră... nu ştiu cum să vă spun...
— Dar haide odată ! Ce doriţi ?

Da-a... însă n-am avut onoarea să fi făcut cunoştinţă. De aceea nu îndrăznesc să vă descos : ce şi cum ?... în orice caz, per-juiteţi-mi să facem cunoştinţă ; e un prilej plăcut!
Domnul în blană de raton, vibrînd de emoţie, scutură cu efuziune rnîna tînărului.
— Asta ar fi trebuit s-o fac chiar de la început, adăugă el, jar am uitat toate regulile de politeţă.
Pe cînd vorbea, domnul în blană de raton nu putea sta potolit, arunca priviri neliniştite în juru-i, tropăia mărunţel pe loc şi, pe mică pe ceas, îl apuca cu mîna pe tînăr, ca un om în primejdie de înec.
— Vedeţi, urmă el, vroiam să mă adresez dumneavoastră, ca unui prieten... iertaţi-mi această libertate... v-aş ruga să umblaţi pe partea cealaltă şi înspre ulicioară, unde dă ieşirea de serviciu. Dacă nu-i nimic, circulaţi ca şi cum aţi face pe stradă litera U. Eu, din parte-mi, am să circul prin faţa intrării principale — aşa că n-are să ne scape. Tot timpul mi-a fost teamă să nu mi se strecoare printre degete. Nu vreau să-mi zboare din palmă. Cum veţi vedea-o, opriţi-o şi daţi-mi glas... Dar nebun mai sînt ! De-abia acum văd toată prostia şi necuviinţa propunerii mele !
ţ — Ce mai e şi asta ? Nu, vă rog !...
— Nu merit nici un menajament. Sînt într-o proastă dispoziţie sufletească şi mă pierd, cum nu m-am pierdut niciodată ! Parcă aş fi fost tîrît înaintea judecăţii! Vă mărturisesc că vă voi fi recunoscător, tinere, şi mă voi purta cu inima deschisă faţă de dumneavoastră. Chiar vă luasem drept amantul ei!
— Cu alte cuvinte, vreţi să aflaţi ce hram port eu aici ?
— Nobile şi preacinstite domn, departe de mine gîndul că dumneavoastră aţi fi *el*. Nu vă voi întina cu bănuiala asta, dar... dar daţi-mi cuvîntul de onoare că nu sînteţi amantul ei!...
— Prea bine, vă dau cuvîntul meu de onoare că sînt amant, dar nu amantul nevestei dumneavoastră. Altfel, n-aş fi în stradă, ci m-aş afla înlăuntru, împreună cu dînsa.
, — Amantul nevestei mele ? Dar, tinere, cine v-a spus că am soţie ? Sînt holtei, eu, adică, însuşi amantul...
— Aţi spus că există un soţ... la podul Voznesenski...
— Desigur, fără îndoială, spun şi eu verzi şi uscate ; dar sînt pe lume şi alte relaţii între oameni! Şi vă rog să conveniţi, tinere, că există o oarecare uşurătate a caracterelor, adică...
— Ei, haide-haide, bine-bine !...
— Rămîne stabilit că eu nu-s de loc soţ...

— Vă cred. Dar vă declar cu toată sinceritatea că, încercînd să vă schimb convingerile, eu însumi vreau să mă liniştesc şi, de aceea, drept vorbind, sînt şi eu sincer cu dumneavoastră : m-aţi indispus şi mă încurcaţi. Vă făgăduiesc că ani să vă chem. Dar vă rog frumos să-mi lăsaţi mie looul de aici şi să vă depărtaţi cît mai mult. Căci aştept şi eu pe cineva.
— Vai de mine, vai de mine, plec numaidecît, respect pătimaşa impacienţă a inimii domniei-voastre. înţeleg asta, tinere. Ah, cît de bine vă înţeleg acum !
— Bine, bine...
— La revedere !... Dar, scuzaţi-mă, tinere, mai am încă ceva... Nu ştiu cum să spun... Daţi-mi cuvîntul de om nobil şi de onoare că nu sînteţi amantul ei!
— Pentru numele lui Dumnezeu f
-— Şi încă o întrebare — ultima : cunoaşteţi numele de familie al soţului aceleia... care constituie, cum să zic, obiectul aşteptării domniei-voastre ?
— Bineînţeles că-l cunosc : nu-i numele domniei-voastre, şi basta !
— Dar de unde îmi cunoaşteţi numele ?
— Daţinmi un moment ascultare şi vedeţi-vă de drum ! Vă pierdeţi vremea degeaba ! Are să vă scape ea între timp printre degete de o mie de ori... Ce mai staţi ? Ei bine, dama dumneavoastră are blană de vulpe şi glugă, iar a mea pardesiu în carouri şi pălărioară bleu de catifea... Ce vă mai trebuie ? Ce vreţi mai mult?
— Pălărioară bleu de catifea ! Are şi pardesiu în carouri, şi pălărioară bleu, exclamă domnul cel inoportun, întorcîndu-se brusc din drum.

— Uf, Ia dracu ! Dar se pot întîmpla asemenea coincidenţe... In definitiv, ce-aveţi cu mine ? A mea doar nu se duce acolo !
— Dar unde-i cea — a domniei-voastre ?
— Vreţi neapărat să ştiţi unde se află ? Ce vă priveşte ?
— Trebuie să recunosc că şi eu tot despre...
— Uf, Doamne ! Dar naveţi pic de ruşine ! Ei bine, a mea are nişte cunoştinţe la etajul doi, spre stradă. Ce mai vreţi ? Să vă indic persoanele, ou numele lor, hai ?
— Sfinte Dumnezeule ! Şi eu am cunoscuţi la etajul doi, cu ferestrele tot la stradă... De pildă, generalul...
— Cum ? Un general ?
506
— Da, un general. De altfel, pot să vă spun şi care general: ei bine, îi vorba de generalul Poloviţîn.
— Bună treabă! Nu, nu-i el! (Ah, dracu să-l ia, dracu să-l ia!)
— Nu sînt ei ?
— Nu-s ei!
Amândoi tăcură şi se priviră încurcaţi unul pe altul.
— Mă rog, adică de ce mă tot priviţi aşa ? izbucni domnul cel tînăr, căutînd, înciudat, să-şi alunge starea de încremenire şi de îngîndurare care-l cuprinsese.
Domnul începu să se frămînte :
— Eu, eu, recunosc...
— Nu, staţi, permiteţi-mi, vă rog, mai bine să stăm de vorbă rezonabil. E un interes comun. Lămuriţi-mă... Pe cine aveţi acolo?...
— Adică, ce cunoştinţe ?
— Da, ce cunoştinţe...
—- Ei, vedeţi, vedeţi... După ochi îmi dau seama că am ghicit!
— La dracu ! Ei bine, nu, nu, la dracu ! Ce ? Sînteţi orb ? Eu doar stau aici în faţa dumneavoastră, nu mă aflu împreună cu dînsa. Ei ? Atunci, cum vine treaba ? Hm, drept vorbind, mie mi-i totuna : îmi spuneţi, ori nu-mi spuneţi !
Domnul cel tînăr, turbat de mînie, făcu de vreo două ori stînga-mprejur şi schiţă cu-mîna un gest a lehamite.
— Dar eu n-am nici o pretenţie, vai de mine ! Ca om de onoare, am să vă povestesc totul. Mai întîi, soţia venea aici singură. E rudă cu dînşii. Şi nici n-am bănuit nimic. Ieri, îl întîlnesc pe excelenţa-sa, care-mi spune că de trei săptămîni s-a mutat de aici în alt apartament; iar soţia... adică nu a mea (ci soţia domnului de pe podul Voznesenski), va să zică cucoana aceasta spusese bărbatului său că acum trei zile fusese la dînşii în apartamentul de aici... Pe de altă parte, bucătăreasa mi-a povestit că apartamentul locuit de excelenţa-sa a fost închiriat de un oarecare tînăr cu numele de Bobîniţm...
— Ah, ducă-se dracului, ducă-se dracului!
— Stimate domn, sînt înfricoşat, sînt îngrozit!
— Uf, ducă-se dracului! Mie, drept să vă spun, nu-mi face nici cald, nici rece înfricoşarea sau groaza dumneavoastră. Vai, uite-uite, parcă s-a zărit ceva, colea...
— Unde ? Unde ? Numai strigaţi odată : Tvan Andreici! şi zbor...
— Bine, bine ! Ah, la dracu, la dracu! Ivan Andreici! !
507
— Aici! strigă Ivan Andreici, cu sufletul la gură. Ei, ce-i ? Ce-i ? Unde ?
— Nu. te-am strigat numai aşa... am vrut doar să ştiu cum se numeşte doamna asta ?
— Glaf...
— Glaf ira ?
— Nu, nu chiar Glafira... scuzaţi-mă, dar nu vă pot spune numele ei.
Rostind vorba asta, stimabilul domn se făcu alb ca varul.
— Da, bineînţeles, nu-i Glafira ; ştiu şi eu că nu-i Glafira ; nici aceea nu-i Glafira. Dar vorba e : cu cine-i acum ?
— Unde ?
— Acolo ! Ah, la dracu ! la dracu ! (Tînărul nu-şi afla locul de turbare.)
— A, ia te uită ! Cum aţi ştiut că o cheamă Glafira ?
— Dar, la urma urmei, ce dracu ! Pe deasupra mai arn tevatură şi cu dumneavoastră ! Spuneaţi doar că pe dama dumneavoastră n-o cheamă Glafira !...
— Stimabile, cu ce ton îmi vorbiţi!
— Uf, la dracu ! De ton îmi arde mie acum ? Dar ce-i cu dînsa ? Vi-i soţie ori ba ?
— Nu ! V-am spus doar că nu-s însurat!... N-aş fi pomenit de dracu Ia fiecare pas faţă de o persoană respectabilă, căzută într-un necaz — o persoană, zic, dacă nu demnă de toată stima şi consideraţiunea, cel puţin

binecrescută. Văd că rostiţi într-un a : La dracu! Ducă-se dracului!
— Ei şi! La dracu ! Asta-i, acum aţi priceput ?
— Dumneavoastră sînteţi orbit de mînie, iar eu tac chitic. Doamne sfinte, dar cine-o fi oare ?
— Unde ?
Răsunară zgomote, hohote de rîs... Două fete drăguţe ieşiră din pridvorul casei. Amîndoi bărbaţii se repeziră spre ele.
— Aha, cine-mi sînteţi ? Ce-i cu voi ?
— Ce vă priveşte ?
— Nu-s ele !
— Ce ? N-aţi nimerit pe cele căutate ? Birjar !
— încotro mergem, mamzel ?
— La Pokrov. Urcă-te, Annuşka, te duc pînă acasă.
— Eu mă aşez de partea cealaltă. Dăi drumul! Vezi să mîi repede...
Birjarul plecă.
508
— De unde or fi venit ?
— Doamne Dumnezeule, oare n-ar fi bine să ne ducem noi acolo ?
— Unde ?
— Cum unde ? La Bobîniţîn...
— Nu, nu se poate...
— De ce ? . ,
— Eu m-aş duce, bineînţeles ; dar ea ar spune altăceva ; ea... oii-ar luao înainte : doar o cunosc eu cîtc parale face ! Va spune
că a venit dinadins, ca să mă prindă pe mine cu careva, şi va arunca toată beleaua asupra mea!
— Să ştiţi că ea ar putea fi acolo ! Parcă îmi spune inima că dumneavoastră ar trebui să vă duceţi la general...
— Păi, s-a mutat!
— N-are a face, nu mă înţelegeţi ? Ea s-a dus, chipurile, la ctînsul, iar dumneavoastră — la fel. Acum aţi priceput ? Procedaţi aşa, ca şi cum n-aţi fi ştiut că generalul s-ar fi mutat şi aţi venit, adică, să vă luaţi soţia, şi aşa mai departe.
— Şi pe urmă ?
— Pe urmă puneţi gabja la Bobîniţîn pe cine trebuie. Uf, drace, dar greu de cap mai...
— Dumneavoastră însă de oe ţineţi atîta ca eu să pun gabja pe cine trebuie ? Ia să vedem, de ce ?...
— De ce, de ce, tătucule ? De ce ? Iar o luaţi de la început ? Of, Doamne, Doamne ! Vă faceţi de rîs, ce ridicol, ce greu de cap mai sînteţi !
•— Atunci de ce vă interesaţi aşa de mult ? Vreţi să aflaţi...
— Ce să aflu ? Ce ? Ei, la dracu ! Nu-mi arde acum de dumneavoastră ! Am să mă duc singur, luaţi-o din loc, ştergeţi-o de aici, pîndiţi-o, porniţi la goanăi hai!
— Stimabile, v-aţi cam obrăznicit! exclamă deznădăjduit domnul în blană de raton.
— Cum adică ? Cum ? M-am obrăznicit ? zise tînărul, cu dinţii încleştaţi, turbat de mînie, apropiindu-se de domnul în blană de raton : Cum adică, hai ? Faţă de cine m-am obrăznicit ? răcni el cu voce tunătoare, strîngîndu-şi pumnii.
— Dar, stimate domn, permiteţi-mi...
— Adică cine îi fi fiind dumneata, faţă de care m-am obrăznicit ? Ce nume de familie ai ?
— Nu înţeleg, tinere, cum vine vorba. Ce nevoie ai de numele meu ? Eu nu-l pot declara... Mai bine merg cu dumneata.
509
Haidem, n-o să niă las, sînt gata de orice... î)ar, crede-mâ, merit expresii mai politicoase ! Nu trebuie să-ţi pierzi prezenţa de spirit în nici o împrejurare. Chiar dacă te-a indispus ceva — şi bă nuiesc ce anume — atunci nu trebuie, totuşi, să întreci măsura.., Eşti un domn încă foarte, foarte tînăr !...
— Şi ce contează în ochii mei că dumneata eşti bătrîn ? Mare scofală ! Ia-£i tălpăşiţa, domnule, ce te tot învîrteşti pe aici ?
— Cum adică bătrîn ? Cum ? Eu sînt bătrîn ? Bătrîn doar ca grad. Apoi, eu nu mă învîrt de loc pe aici...
— Se şi vede! Te rog însă s-o iei la sănătoasa...
— Nu, nu, rămîn cu dumneata. Nu-mi poţi interzice. Mai ales că şi eu sînt amestecat în afacerea asta... de altfel, eu şi cu dumneata...
— Atunci mai încet, linişte, taci din gură !
Amîndoi pătrunseră pe uşa de la intrare şi suiră scara pînă la etajul al doilea. Era întuneric beznă.
— Stai pe loc ! N-ai cumva chibrituri ?
— Chibrituri ? Ce fel de chibrituri ?
— Nu fumezi trabuc ?
— A, da ! Am, am. Sînt aici. Iată-le, stai... Domnul în blană de raton se agită. — Uf, ce om fără cap... drace !

Parcă asta-i uşa... — Asta — asta — asta — asta — asta...
— Asta — asta •— asta... ce tot urli ? Mai încet!...
— Stimabile, eu mi-am călcat pe inimă... dar dumneata eşti un obraznic. Asta eşti! Sclipi o lumină.
— Ei, aici e : uite tăbliţa de aramă ! Iată, scrie ! Nu vezi : Bobîniţîn ? !...
— Văd, văd !
— Mai încet! Ce, s-a stins ?
— S-a stins.
— Trebuie să batem la uşă ?
— Da, trebuie ! răspunse domnul în blană de raton.
— Bate în uşă !
— Nu vreau, de ce să bat eu ? începe dumneata, bate dumneata întîi...
— Fricosule !
— Ba dumneata eşti un fricos !
— Şterge-o de a-ici!
510
— Aproape mă căiesc că ţi-am încredinţat secretul meu. Dumneata eşti un...
— Eu ? Adică ce sînt eu ?
— Un profitor de pe urma tulburării mele sufleteşti : ai văzut ca mă aflu într-o stare de deprimare morală...
— Doi bani nu dau pe aşa ceva. Zău că-mi vine să şi rîd. Şi cu asta — basta !
— Atunci, ce cauţi aici ?
— Dar dumneata ?
— Splendidă moralitate ! remarcă mînios domnul în blană de raton.
— Ce tot trăncăneşti despre moralitate ? Ce te-a apucat ?
— Dar asta-i curat imoral!
— Ce anume ?
— După dumneata, orice soţ jignit este un găgăuţă.
— Dar dumneata nu eşti soţul ! Nu mi-ai spus că soţul se află acum pe podul Voznesenski ? Atunci, dumneata ce hram porţi ? Ce te legi de mine, ca scaiul ?
— Fiindcă mi se pare că tocmai dumneata eşti amantul!...
— Ia ascultă, domnule, dacă o ţii mereu una şi bună, voi fi nevoit să recunosc că dumneata eşti un găgăuţă. Adică ştii cine-i acela ?
— Vrei să zici, prin urmare, că eu sînt soţul! rosti domnul cu blană de raton ou un ton, de parcă l-ar fi opărit cineva ou apă clocotită şi zvîcni îndărăt.
— Ssst! Taci din gură ! M-auzi...
— Asta-i ea.
— Ba nu !
— Uf, ce întuneric ! Beznă !
Se aşternu o linişte adîncă. Din apartamentul lui Bobîniţîn se auziră zgomote.
— Adică ce rost are să ne certăm, stimate domn ! şopti persoana în blană de raton.
— Dar, mii de draci 1 dumneata singur te-ai ofensat. — Bine, dar dumneata m-ai scos din ţîţîni.
— Taci din gură !
— Recunoaşte că eşti încă foarte tînăr...
— Taci o-da-tă din gu-ră !
Sînt de acord, bineînţeles, cu părerea dumitale că soţul care se găseşte într-o asemenea situaţie este un găgăuţă !
— N-ai să taci odată din gură ? A-a-a !
— Nu înţeleg de loc prigoana asta îndîrjită *a,,* **unui soţ** nefericit !
— Asta-i ea !
Dar între timp zgomotul se stinse.
— E ea?
— Ea ! Ea ! Ea ! Adică, dumneata de ce te afli în treabă ? Nu-j doar pacostea dumitale !
— Stimabile, stimabile ! mormăi domnul în blană de raton, pălind şi sughiţînd a plîns. Eu sînt, fără îndoială, într-o proastă dispoziţie sufletească... ai văzut îndeajuns cum m-am înjosit. Acu-ma-i noapte, bineînţeles, dar mâine... Probabil mîine nici n-o să ne mai întîlnim, deşi nu mă sfiesc a mă întîlni cu dumneata. De altfel, nici nu sînt eu în cauză, ci amicul meu, cel de pe podul Voznesenski. Zău că el îi la mijloc ! Nevasta lui e cu pricina. E vorba deci de soţia altuia. Bietul om ! Te asigur, că-i un bun cunoscut al meu. Dă-mi voie să-ţi povestesc totul. După cum îţi poţi da seama şi singur, sîntem adevăraţi prieteni. Altfel nu mi-aş fi făcut atîta sînge rău, îţi dai seama şi dumneata. De atîtea ori i-am spus : Ce ţi s-a abătut cu însurătoarea, dragul meu amic ? Ai un titlu, eşti om cu stare, onorabil! De ce să schimbi toate acestea pe un capriciu de cochetărie ? Spune şi dumneata, n-am dreptate ? Nu şi nu, mă-nsor, zise el. Vreau fericire familială!.., A şi dat acum peste fericirea familială !

Odinioară, el însuşi încornora pe soţi, iar acum soarbe singur cupa amărăciunilor... Te rog să mă ierţi, căci explicaţia mea a fost impusă de necesităţi!... E un om nenorocit, care-şi bea pînă la fund cupa amărăciunilor, asta-i!
Domnul în blană de raton sughiţă : parc-ar fi izbucnit de-a binelea în hohote de plîns.
— N-are decît să-i ia dracu pe toţi! Pe lume sînt proşti cu ghiotura ! Dar dumneata, în definitiv, cine eşti ?
Domnul cel tînăr, în culmea furiei, scrîşni din dinţi :
— După toate acestea, vă rog să recunoaşteţi... că m-am purtat cu dumneavoastră cu nobleţe şi cu inima deschisă... şi drept răspuns — un asemenea ton !
-— Vai de mine ! Permiteţi-mi... scuzaţi-mă... vă rog... Dar cum vă cheamă ?
— Asta nu ! Ce nevoie aveţi de numele meu ?
— A!!
— Nu vă pot spune numele...

— Mă rog, îl cunoaşteţi pe Șabrin ? îl întrebă repede domnul cel tînăr.
— Șabrin ! ! !
— Da, Şabrin ! A ! ! ! (Aici, domnul cel tînăr îl tachina pe domnul în blană de raton.) Aţi înţeles cum stă afacerea ?
— Nu-l cunosc, dar mă rog : care Şabrin ? răspunse buimăcit domnul în blană de raton. Nu-i vorba de Şabrin. E o persoană respectabilă ! Vă iert nepoliteţa provocată de chinurile geloziei dumneavoastră.
— E un pungaş, un suflet corupt, un mitarnic, un escroc, un delapidator de bani publici. In curînd are să fie, tras la judecată !
— Scuzaţi-mă, zise domnul în blană de raton, îngălbenindu-se la faţă. Dar nu-l cunoaşteţi. După cum văd, vi-i cu totul necunoscut.
— într-adevăr, nu ştiu cum arată la faţă. în schimb, din surse foarte apropiate de dînsul, îl cunosc prea bine.
— Cam din ce surse, stimate domn ? Am rămas descumpănit, după cum vedeţi...
— Un dobitoc, un gelos, care nu-i în stare să-şi păzească nevasta ! Acesta-i el, în carne şi oase, dacă vă face plăcere să-l cunoaşteţi!
; — Iertaţi-mă, tinere, dar în înverşunarea dumneavoastră sîn-teţi pe-o cale cu totul greşită...
— Ah!
— Ah!
I în apartamentul lui Bobîniţîn se auzi din nou zgomot. O cheie se întoarse în broasca uşii. Răsunară voci.
— Ah, nu-i ea ; nu-i ea ! O cunosc după voce. Acum am descoperit totul: nu-i ea, zise domnul în blană de raton, îngălbenindu-se ca ceara.
— Tăcere !
j Tînărul se lipi de perete.
I — Stimate domn, eu o iau la sănătoasa : nu-i ea, sînt foarte bucuros.
I — Foarte bine, n-aveţi decît, călătorie sprîncenată !
I — Dar dumneavoastră de ce mai staţi aici ?
— Ce-ţi fi avînd cu mine ?
Uşa se deschise şi domnul în blană de raton, fără să mai aştepte, se năpusti valvîrtej pe scară în jos,

Un bărbat şi o femeie trecură pe lîngă tînăr, care avu o strîn-gere de inimă. Se auzi un glas cunoscut de femeie ; apoi hîrîi o voce răguşită de bărbat, cu totul necunoscută.
— Nu-i nimic, voi da poruncă să tragă sania la scară, rosti vocea răguşită.
— Ah, aşa ? foarte bine, de acord ! Dă poruncă... -— Este acolo, mă întorc îndată.
Doamna rămase singura.
":— Glafira ! Cum ? Ţi-ai călcat jurămintele ? răcni tînărul, apu-cînd-o de mînă pe doamnă.
— Vai, cine-i ? Dumneata eşti, Tvorogov ? Dumnezeule ! Ce faci aici ?
— Cu cine-ai fost aici ?
— Dar ăsta-i soţul meu ! Hai, pleacă, pleacă imediat! Are să iasă acuşi de acolo... de la familia Poloviţîn. Pleacă, pentru numele lui Dumnezeu, pleacă !
— Poloviţîn sa mutat de aici de trei săptămîni. Ştiu tot!
— Vai! Şi doamna dădu buzna spre ieşire. Tînărul o ajunse din urmă.
— Cine ţi-a spus ? îl întrebă ea.
— Chiar soţul dumneavoastră, doamnă, Ivan Andreici. E aici, înaintea dumneavoastră, doamnă...
Ivan Andreici se afla într-adevăr în faţa uşii de la intrare.
— A, dumneata-mi erai ? exclamă domnul în blană de raton.
— Ah ! *Cest vous* ? izbucni Glafira Petrovna, năpustindu-se spre dînsul cu o sinceră bucurie. Vai, Doamne, să vezi ce mi s-a întîmplat! Am fost la familia Poloviţîn... Inchipuie-ţi... ştii că ei locuiesc acum lîngă podul Izmailovski... doar ţi-am spus, mai ţii minte ? Am luat de acolo o sanie. Caii s-au speriat, au luat-o la goană, au

sfărîmat sania, iar pe mine m-au răsturnat la vreo sută de paşi de aici ; birjarul a fost arestat, iar eu de groază îmi pierdusem minţile. Noroc de *monsieur* Tvorogov...
— Cum?
Monsieur Tvorogov semăna mai degrabă cu o stană de piatră decît cu *monsieur* Tvorogov.
— *Monsieur* Tvorogov m-a văzut aici şi s-a oferit să mă conducă. Dar acuma, cum te afli dumneata de faţă, nu pot decît să-ţi exprim călduroase mulţumiri, Ivan Ilici...
Dumneata erai ? (Fy.)
514
Doamna întinse mîna lui Ivan Ilici, care înlemnise de surprindere, şi mai mult îi ciupi mîna decît i-o strînse.
— *Monsieur* Tvorogov e o cunoştinţă de-a mea. Am avut plă-l cerea să ne vedem la un bal, la familia Skorlupov. Parcă ţi-am
povestit, nu ? Cum de ai uitat, *Coco ?*
— Ah, da, desigur ! Cum să nu ! îmi aduc aminte ! zise domnul în blană de raton, supranumit *Coco.* îmi pare foarte, foarte Ebine de cunoştinţă — şi strînse cu efuziune mîna domnului Tvo-ogov.
— Cu cine stai de vorbă ? Ce înseamnă asta ? Eu stau şi te . aştept... răsună o voce răguşită.
In faţa acestui grup de persoane   se arătă un domn lung cît o I prăjină care îşi scoase lornionul şi îl privi atent pe domnul în blană de raton.
— Ah, *monsieur* Bobîniţîn ! ciripi doamna. De unde veniţi ? Ce   întîlnire   neaşteptată !   Inchipuiţi-vă,   m-a răsturnat   sania   cu puţin   mai înainte... dar iată-l   şi pe soţul meu ! *Jean!   Monsieui*
Bobîniţîn, ştii, de la balul Karpovilor...
l — O, îmi pare foarte, foarte bine !... Dar, draga mea, aduc un cupeu, numaidecît!
h — Adă, *Jean,* adă ! Nu mai pot de spaimă. Tremur toată. Mă
ia cu un fel de leşin... Pe diseară, la balul mascat, îi şopti lui
HVorogov... Rămîneţi cu bine, domnule Bobîniţîn, rămîneţi cu bine !
Ne vom întîlni, probabil, mîine, la balul dat de familia Karpov...
— Nu-nu, scuzaţi, dar mîine n-o să pot. Mîine, vorba ceea, Maca azi n-a prea fost... Domnul Bobîniţîn mai mormăi ceva prin-re dinţi, bătu zgomotos din călcîiele cizmelor, se urcă în sania t: lui şi plecă.
I Cupeul trase la scară. Doamna luă loc. Domnul în blană de Inaton se opri un moment. Parcă nu era capabil să facă vreo miş-care şi numai îl privea fără noimă pe domnul cel tînăr. Iar acesta zîmbi tîmp.
[•— Nici nu ştiu cum...
— Scuzaţi-mă, sînt foarte bucuros de cunoştinţă, îi tăie vorba gdomnul cel tînăr, înclmmdu-se pătruns de curiozitate şi de oare-are teamă.
— Sînt şi eu cît se poate de bucuros...
— Mi se pare că v-a căzut un galoş din picior...
— Mie ? A, da ! Mulţumesc, mulţumesc... Tot vroiam să-mi (Cumpăr o pereche, de cauciuc...
515
IM
— In galoşii de cauciuc cam asudă piciorul, rosti domnul cel tînăr cu o nemărginită bunăvoinţă, după toate aparenţele.
— *Jean !* Mai ai mult ?
—- într-adevăr, asudă... Numaidecît, puişorule, numaidecît! Am o discuţie interesantă ! Tocmai, cum aţi binevoit a observa, asudă piciorul... De altfel, scuzaţi-mă, eu...
— Vai de mine !
— Bucuros de cunoştinţă, foarte bucuros...
Domnul în şubă de raton se urcă şi el în cupeul care porni imediat. Tînăral rămase îndelung pe loc, petrecînd careta cu ochii plini de uimire.
II
Chiar în seara următoare se dădea un spectacol la opera italiană. Ivan Andreevici năvăli în sală ca o bombă. Niciodată nu se remarcase la dînsul pînă atunci asemenea *furore* , asemenea pasiune pentru muzică. Se ştia cel puţin, cu certitudine, că Ivan Andreevici era mare amator să tragă un puişor de somn de vreo oră sau două la opera italiană. Se şi pronunţase in cîteva rînduri că la operă e plăcut şi chiar dulce somnul. „Pînă şi primadona, spunea el amicilor, miaună — ca o pisicuţă albişoară — un cîn-ticel de leagăn."
Dar aceste aprecieri fuseseră făcute de dînsul mai demult, încă în timpul stagiunii trecute. Acum însă, vai! Ivan Andreevici nu-şi mai găsea somnul nici acasă, în timpul nopţii. Totuşi, dădu buzna ca un vifor în sala ticsită de lume. Chiar şi plasatorul se înfiora în faţa lui şi pe loc aruncă o privire bănuitoare cu coada ochiului spre buzunarul său lateral, aşteptîndu-se să vadă cu siguranţă mînerul unui pumnal, ascuns pentru orice eventualitate, Trebuie să adăugăm că pe vremea aceea erau în floare două tabere, fiecare fiind adepta unei primadone. Unii se numeau *işti alţii ini.*[2] Amîndouă taberele erau atît de mari admiratoare de muzică, încît plasatorii se temeau cu

drept cuvînt de vreo manifestare prea accentuată de iubire faţă de frumosul şi de superiorul acumulate în cele două primadone. Iată de ce, cînd văzu

Patimă nebună ţit.).

516

ţo năvalnică izbucnire juvenilă în sala teatrului chiar din partea unui bătrîn cărunt, deşi — în treacăt fie zis — nu cărunt de tot... om aşa, cam de vreo cincizeci de ani, cam pleşuv şi în genere respectabil ca înfăţişare, plasatorul îşi aduse aminte fără voie de superbele cuvinte ale lui Hamlet, prinţul danez :

„Cînd bătnneţea freamătă năprasnic, Ce-nseamnă tinereţea ?..."

şi — după cum am spus mai înainte — se uită chiorîş la buzunarul lateral al fracului, nădăjduind să zărească un pumnal. Dar acolo era numai portofelul şi nimic mai mult.

I Intrînd ca o furtună în teatru, Ivan Andreevici făcu într-o clipă, cu privirea, ocolul tuturor lojilor de rangul al doilea, şi — grozăvie ! Inima i se opri într-o zvîcnire : ea era acolo ! Şedea ţtotr-o lojă. Tot acolo se afla şi generalul Poloviţîn, împreună cu soţia şi cu cumnata lui, precum şi aghiotantul său, un tînăr extrem de abil. De asemenea se găsea cu ei şi un civil oarecare... Ivan Andreevici îşi încorda atenţia la maximum, îşi ascuţi vederea, dar — catastrofă ! Civilul se ascunsese mişeleşte la spatele aghiotantului şi rămase în negura anonimatului.

Ea era aici, deşi spusese că va fi cu totul în altă parte ! *i* Tocmai această duplicitate care, de la o vreme, se manifesta ifla fiecare pas al Glafirei Petrovna, îl distrugea pe Ivan Andreevici. Sar tînărul acela în haine civile îl făcu să ajungă la culmea disperării. Se lăsă în fotoliu zdrobit de-a binelea. Oare de ce ? Cazul î(ra foarte simplu... Trebuie să menţionăm că fotoliul lui Ivan Andreevici se afla fdrept lîngă lojile de la parter şi, afară de asta, loja trădătoare ipe rangul al doilea se afla chiar deasupra fotoliului său — aşa că, jfepre imensa lui nemulţumire, nu putea să vadă absolut nimic din Ceea ce se petrecea deasupra lui. De aceea se înfurie şi începu să fiarbă ca un samovar.

I Actul întîi, în întregime, trecu neobservat pentru dînsul, care piu auzi, adică, nici o notă. Avantajul muzicii ar consta, după unii, în faptul că impresiile muzicale se pot pune de acord cu orice fel Be simţăminte. Omiul vesel va găsi în sunete bucurie, iar cel mo-worît — tristeţe... în urechile lui Ivan Andreevici vuia o adevărată Burtună. Iar drept culme a necazului său, răsunau voci atît de fputernice de Ia spate, din faţă, de pe de lături, încît Ivan Andree-Ivici îşi ieşi din fire. In sfîrşit se încheie actul întîi. Dar în clipa

517

cînd se lăsă cortina, eroul nostru avu o aventură aşa de extraordinară, că nici o pană n-ar fi în stare s-o descrie. Se întîmplă uneori să cadă cîte un program din lojile rangurilor de sus. Cînd se joacă o piesă plictisitoare, iar spectatorii cască de urît, lucrul acesta ia pentru dînşii proporţiile unui adevărat eveniment. Cu un deosebit interes ei urmăresc zborul hîrtioarei extrem de subţirele, privind-o cum pică de la rangul superior, ş! găsesc o plăcere a-i însoţi călătoria în zigzaguri pînă la fotoliile de la parter, unde ea se aşază neapărat pe capul cuiva cu totul nepregătit pentru asemenea întâmplare. într-adevăr, este foarte interesant să te uiţi cum se fistîceşte persoana cu pricina (căci trebuie să se fistîcească, fără doar şi poate). Pe mine mă înspăi-mîntă totdeauna binoclurile doamnelor, aşezate pe bordura lojilor. Am impresia că au să cadă din moment în moment pe capul cuiva, care nu se aşteaptă de loc la o astfel de întîmplare. Dar îmi dau seama că n-ar fi locul să fac asemenea observaţie tragică şi de aceea o las pe seama foiletoanelor din gazetele care ne apără împotriva înşelătoriilor, a relei-credinţe şi a gîndacilor (dacă-i aveţi prin casă), recomandînd pe celebrul domn Principe, teribilul inamic şi adversar al tuturor gîndacilor din lume, nu numai ruseşti, ci şi străini, cum sînt, de pildă, „şvabii" şi alţii.

Dar ceea ce s-a întîmplat cu Ivan Andreevici n-a mai fost descris nicăieri pînă acum. Căzu din zbor pe capul său — destul de pleşuv, cum v-am mai spus — nu un program. Recunosc că am chiar mustrări de conştiinţă spunînd ce i se lăsă pe cap, fiindcă e într-adevăr cam ruşinos să afirmi că pe capul respectabil şi dezgolit, adică lipsit în parte de păr, al gelosului şi iritatului Ivan Andreevici — a căzut din văzduh un obiect atît de imoral, de pildă, ca un bileţel de amor, intens parfumat. Bietul Ivan Andreevici, cu totul nepregătit pentru acest caz neprevăzut şi infam, se cutremură ca şi cum ar fi prins pe capul său un şoarece sau vreo fiară sălbatică.

In privinţa caracterului amoros al bileţelului nu putea fi nici o îndoială. Era scris pe o hîrtie foarte parfumată, exact cum se scriu bileţelele în roman, şi îndoit într-un format suspect de mic pentru a putea fi ascuns într-o mănuşă de damă. Căzuse pesemne din întîmplare în timpul transmiterii. Ceruse probabil cineva programul, iar bileţelul fusese introdus cu dibăcie înlăuntru şi era pe cale de a fi predat în mîini sigure. Dar în clipa următoare, poate un ghiont din nebăgare de seamă al aghiotantului, care se scuză cu o extremă abilitate de stîngăoia sa — şi bileţelul lunecă

518

din mînuţa care tremura de tulburare ; iar tînărul civil, care-şi întinse între timp mîna nerăbdătoare, căpătă tam-nesam, în loc de scrisorică, numai programul — cu care nu mai ştiu ce să facă. A fost o întîmplare neplăcută, stranie — acesta-i purul adevăr. Dar pentru Ivan Andreevici, trebuie să conveniţi, cazul acesta a fost încă şi mai displăcut.

— *Predestina* , şopti el scăldat de-o sudoare rece, strîngînd bileţelul în amîndouă mîinile, *predestine !* Glonţul îl va nimici pe

vinovat! îi fulgeră prin minte. Ba nu, nu aşa ! Ce-s eu de vină ? Mai ales că mai este o vorbă : se găseşte totdeauna cîte un ţap

, ispăşitor...
Dar puţine gînduri pot trece printr-un cap buimăcit de o întîmplare atît de neaşteptată ? ! Ivan Andreevici înlemnise pe scaun,
Kum se spune, mai mult mort decît viu... Era sigur că păţania lui fusese observată de jur împrejur, deşi între timp începuse o forfo-teală în toată sala, care chema cîntăreaţa la rampă. Şedea în fotoliu atît de ruşinat, aşa de tare roşise la faţă, neîndrăznind să ridice ochii din pămînt, ca şi cum i s-ar fi întîmplat o neaşteptată neplă-
Bere sau vreo neînţelegere într-o societate distinsă şi numeroasă. In sfîrşit, se hotărî să-şi înalţe privirile.
— Au cîntat plăcut! rosti el, adresîndu-se unui tînăr spilcuit rcare avea loc în stînga lui.
Fantele, care era în culmea entuziasmului, bătea din palme, dar mai cu seamă tropăia din picioare, aruncă asupra lui Ivan Andreevici o căutătură fugară şi distrată ; apoi, făoînd imediat o pîlnie din amîndouă mîinile la gură, ca să se audă mai bine, strigă numele cîntăreţei. Ivan Andreevici, care nu auzise încă niciodată o voce atît de puternică, rămase încîntat. „N-a observat nimic !" fşi zise şi se întoarse spre cei dindărăt. Domnul cel gras, care şedea în dosul său, se sculase, la rîndu-i, stînd cu spatele spre Ivan Andreevici şi se uita la loji cu lornionul. „E bine şi din partea asta I" se gîndi Ivan Andreevici. Se înţelege de la sine că cei din faţă nu putură vedea nimic. Se uită sfios, cu coada ochiului, dar cu o îmbucurătoare rază de speranţă spre loja de la parter, în dreptul căreia se afla fotoliul său şi se cutremură de-o senzaţie foarte dezagreabilă. Acolo şedea o doamnă splendidă care, aco-perindu-şi gura cu batista şi răstumîndu-se pe speteaza fotoliului, ,rîdea cu hohote, ca apucată.
Predestinat (fr.1.

•— Uf, şi femeile astea ! şopti Ivan Andreevici şi se năpusti Spre ieşire, călcând pe picioarele spectatorilor.
Acum propun cititorilor să hotărască ei înşişi. Ii rog să fie arbitri în procesul dintre mine şi Ivan Andreevioi. Avea el dreptate oare să procedeze astfel în momentul acela ? După oum se ştie un mare teatru are patru ranguri de loji, ba chiar şi cel de-al cincilea — galeria. Atunci, de ce să presupui neapărat că bileţelul căzuse tocmai dîntr-o lojă, şi anume : din cea cu pricina, şi nu din altă lojă — de pildă, de la galerie, unde de asemeni se află femei. Dar pasiunea este exclusivistă, iar gelozia este pasiunea cea mai exclusivistă de pe lume.
Ivan Andreevioi dădu buzna în foaier, se aşeză lîngă o lampă, rupse sigiliul şi citi :
„Astăzi, imediat după spectacol, pe strada G., colţ cu stradela X., în casa K., la etajul al doilea, pe dreapta scării. Intrarea prin uşa principală. Vino acolo, *sans faute ,* pentru numele Iui Dumnezeu !"
Ivan Andreevici nu recunoscu scrisul, dar nu încăpea nici o îndoială : se fixa o întîlnire. „S-o surprind, să pun mîna pe ea asupra faptului şi să tai răul de la rădăcină !" — acesta fu primul gînd al lud Ivan Andreevici. Ii veni în minte să dea totul pe faţă chiar acum, aici, pe loc. Dar cum să procedeze ? Ivan Andreevici se urcă în goană pînă la lojile de rangul al doilea, dar se întoarse în mod rezonabil. Hotărît lucru : nu ştia încotro să se repeadă. Neavînd ce face, alergă în partea opusă şi, prin uşa deschisă a unei loji străine, privi spre rangul dimpotrivă. Aşa, aşa ! In cele cinci ranguri de loji suprapuse din faţă, şedeau doamne şi domni — numai tineret. Scrisorica putea să cadă de la orice lojă din cele cinci ranguri, căci Ivan Andreevici bănuia absolut toate lojile de conspiraţie contra lui. Dar nici un fapt evident, nimic care să-l aducă la realitate !
In tot timpul actului al doilea, alergă pe toate culoarele, dar nicăieri nu-şi găsi liniştea sufletească. Se duse şi la casa teatrului, în speranţa de a afla numele persoanelor care ocupau lojile celor tuspatru ranguri, dar casa era închisă. în sfîrşit, izbucniră aclamaţii şi aplauze frenetice. Spectacolul se terminase. începură chemările la rampă. Tunau mai cu seamă două voci de la galerie : capii celor două tabere. Dar nu de dînşii îi ardea lui Ivan Andreevici, căruia îi şi fulgerase prin minte un gînd cu privire la comportarea
Negreşit (Ir.).

t în viitor. îmbrăcă scurta de blană şi porni într-un suflet în strada G., ca să zăpsească, să prindă şi să dea în vileag totul, într-un cuvînt, să procedeze ceva mai energic decît în ziua precedentă. Găsi repede casa şi, cînd dădu să intre pe uşa principală, i se strecură pe dinainte silueta unui filfizon îmbrăcat în palton, care îl întrecu şi o luă la goană pe scară spre etajul al doilea. Lui Ivan Andreevici i se păru că era acelaşi tînăr sclivdsit, deşi nici atunci nu izbutise să-i distingă figura. Inima îi zvîcni. Fantele însă i-o luă înainte cu două paliere de scară. Auzi în cele din urmă cum se deschise o uşă de la etajul doi fără să se fi sunat, gazda fiind parcă în aşteptarea musafirului. Tînărul se şi furişă în apartament. Ivan Andreevici ajunse la etajul al doilea, cînd încă nu apucase să se închidă uşa. Vru să stea puţin în faţa uşii pentru a-şi cumpăni bine demersul, să şovăie un pic, urmînd oa după aceea să ia hotărîrea definitivă. Dar în aceeaşi clipă răsună la intrarea principală hîrşcîitul roţilor unui cupeu, uşa din faţă se deschise cu zgomot şi cineva, cu paşi grei, gîfîind şi tuşind, îşi începu urcuşul la etajul de sus. Ivan Andreevici nu se mai putu stăpîni, deschise uşa şi se trezi într-un apartament, cu aerul solemn al unui. soţ ofensat.
în întîmpinarea lui sări jupîneasa, foarte emoţionată ; apoi apăru un servitor. Dar nici o forţă din lume nu-l mai putu opri pe Ivan Andreevici. Dădu năvală ca un vifor în odăi şi, după ce străbătu două camere întunecoase, se trezi deodată în dormitor, faţă în faţă cu o doamnă, tînără şi splendidă, care tremura ca varga de spaimă, privindu-l cu adevărată groază, fără să-şi dea seama ce se petrecea în jururi. în aceeaşi clipă, răsunară paşi grei în odaia de alături, îndreptîndu-se direct spre dormitor ; aceiaşi paşi
Scare urcaseră scara.

— Dumnezeule ! E soţul meu ! exclamă doamna, plesnindu-şi palmele şi făcîndu-se mai albă decît capotul său.
Ivan Andreevici îşi dădu seama de realitate : nu nimerise la ţel, avusese o ieşire prostească, copilăroasă, nu-şi cumpănise îndestul demersul, şi nu şovăise îndeajuns pe scară. Dar ce era de făcut ! Uşa se şi deschise, iar soţul (judecind după paşii săi apăsaţi) dădea să intre în cameră... Nu ştiu drept cine se socotea Ivan Andreevici în clipa aceea ! Nu înţeleg ce l-a împiedecat să iasă de-a dreptul în întîmpinarea soţului şi să declare că nimerise într-o încurcătură, recunoscîndu-şi comportarea într-adevăr necuviincioasă, dar fără voie, cerîndu-şi iertare şi luîndu-şi tălpăşiţa.
521
Această plecare ar fi fost, bineînţeles., lipsită de cine ştie ce onoare §i de glorie, însă ar fi fost cel puţin cinstită şi francă.
Dar nu se întâmplă aşa. Ivan Andreevici se purtă din nou ca un băieţandru, ca şi cînd s-ar fi socotit un Don Juan sau un craidon ! Se ascunse la început după perdelele de lîngă pat; i_{ar} după aceea, simţindu-se descurajat cu totul, se lăsă pe podea şi se vîrî fără noimă sub pat. Spaima acţiona asupră-i mai puternic decît raţiunea. Ivan Andreevici, fiind el însuşi un soţ ofensat, sau care, cel puţin, se socotea în sine ca atare — nu putea suporta întîlnirea cu alt soţ, temîndu-se, poate, să nu-l jignească prin propria-i prezenţă. Oricum ar fi, el se trezi sub pat fără să-şi dea seama cum devenise cazul. Dar mai surprinzător decît orice fu faptul că doamna nu făcu nici un gest de opunere. Nici nu ţipă cînd văzu un domn în vîrstă, extraordinar de straniu, căutînd adăpost în dormitorul său. Fusese atît de înspăimîntată, de bună seamă, încît — după toate probabilităţile — îşi pierduse graiul.
Soţul intră, oftînd şi gîfîind ; dădu nevestei sale : „bună seara !" cu glas cîntător, bătrîneşte, şi se răsturnă în fotoliu ca şi cum ar fi adus în spate o sarcină de lemne. Răsună o tuse surdă şi prelungă. Ivan Andreevici, care se prefăcuse din tigru furios în mieluşel, înfricoşat *şi* cuminte ca un şoricuţ la botul motanului, de abia îndrăznea să răsufle de spaimă — deşi ar fi putut şti, din proprie experienţă, că nu toţi soţii jigniţi sînt primejdioşi. Dar asta nu-i veni în minte, fie din lipsa imaginaţiei, fie datorită cine ştie cărei crize lăuntrice. începu să se cuibărească sub pat cu grijă, încetişor, pe pipăite — ca să se poată întinde barem mai comod. Dar mare-i fu mirarea oînd simţi, bîjbîind, un obiect care — spre imensa lui uimire — se mişcă de asemeni şi, la rîndu-i, îl apucă de mînă ! Sub pat se afla o altă fiinţă omenească...
— Cine eşti ? şopti Ivan Andreevici.
— Ei, chiar am să mă şi grăbesc a-ţi spune cine-s ! răspunse în şoaptă chisnovatul necunoscut. Şezi acolo şi taci din gură, dacă ai păţit-o !
— Totuşi...
— Zît!
Bărbatul străin de sub pat (unde abia era loc pentru unul), strînse în pumn mîna lui Ivan Andreevici cu atîta putere, încît acesta era cît pe ce să ţipe de durere.
— Stimabile...
— Ssst!
522
— Nu mă mai strînge aşa, că ţip...
— Ian să te văd ţipînd ! Hai, încearcă !
Ivan Andreevici roşi de ruşine. Necunoscutul era aspru şi Ifurios. Poate că domnul acesta suferise adesea rigorile soartei şi jiu numai o dată se aflase la strîmtoare. Ivan Andreevici însă era Lovice şi se sufoca la înghesuială. Sîngele îi năvăli la cap. Totuşi n-avea ce face. Se văzu nevoit să rămînă întins pe podele. Ivan jAndreevici se supuse soartei şi tăcu din gură.
— Eu, bombonico, începu soţul, eu, bombonico, am fost la fjavel Ivanîci. Ne-am pus la jucat preferans, şi aşa, ci-ha, ci-ha, ţci-ha (se pomi pe-o tuse rebelă) aşa... ci-ha! Aşa m-a apucat
spina... ci-ha ! Dă-o dracului... Ci-ha, ci-ha, ci-ha !... Bătrînelul se înecă în tuşea lui.
— Spinarea... rosti, în sfîrşit, cu lacrimi în ochi; spinarea a lînceput să mă doară... pe urmă blestemaţii de trînji. Nu pot nici
să stau în picioare, nici să şed jos... nici jos ! Ci-ha, ci-ha, ci-ha !...
Tuşea care-l apucase era parcă sortită să dăinuiască mai înde-
Hungată vreme decît însuşi bătrînelul, posesorul acestei afecţiuni.
IMoşneguţul mormăia ceva printre chintele de tuse, dar nu se
putea desluşi absolut nimic.
— Stimabile, pentru numele lui Dumnezeu, daţi-vă puţin mai lincolo ! şopti nefericitul Ivan Andreevici.
— încotro dispuneţi ? Nu-i loc.
: — Totuşi vă rog să conveniţi că mi-i imposibil să rămîn aşa. Pe lîngă asta, mă aflu pentru prima oară în viaţă într-o atare situa-fţie neplăcută.
— Iar eu într-o societate atît de neplăcută. — Totuşi, tinere domn...
— Taci din gură !
— Să tac ? Totuşi, tinere, te porţi extrem de nepoliticos... Dacă tnu mă înşel, eşti încă foarte june ; sînt ceva mai în vîrstă decît idumneata.
— Tacă-ţi gura !

— Stimabile ! Te în treci cu gluma ! Nici nu ştii cu cine ai ie-a face !
— Cu un domn de sub pat...
— Pe mine m-a adus aici o surpriză, o greşeală ; iar pe dum-leata, dacă nu mă înşel, imoralitatea.
— Tocmai aici te şi înşeli.
— Stimabile ! Sînt mai în vîrstă decît dumneata, eu îţi spun...
523
— Onorate domn ! Trebuie să ştii că aici amîndoi sîntem egali Te rog să nu-ţi mai bagi mîna în nasul meu !
— Stimabile ! Nu disting nimic. Scuză-mă, n-am loc.
— De ce eşti aşa de gras !
— O, Doamne ! Niciodată nu m-am aflat într-o situaţie atît de înjositoare.
— Ce-i drept, nu-i păcat. Mai jos nici nu se poate şedea.
— Stimabile, stimabile ! Eu habar n-am cine eşti dumneata, nici nu-mi dau seama cum s-au întâmplat lucrurile. Dar eu mă găsesc aici dintr-o eroare. Eu nu-s ceea ce îţi închipui dumneata...
— Drept să-ţi spun, nu mi-aş închipui nimic despre dumneata, dacă nu te-ai îndesa aşa în mine. Dar taci odată din gură !
— Stimabile ! dacă n-ai să te dai puţin la o parte, am să capăt o congestie cerebrală. Dumneata vei fi răspunzător de moartea mea. Te asigur... Sînt un om onorabil, părinte de familie. Nu pot să rămân în asemenea situaţie !
— Singur te-ai băgat în asemenea situaţie. Ei, hai, apropie-te ! Iţi fac un pic de loc. Mai mult — imposibil !
— Tinere domn, stimabile ! Văd că mă înşelasem în privinţa dumitale, rosti Ivan Andreevici într-un elan de recunoştinţă pentru cedarea unui locşor, ca să-şi poată întinde mîinile şi picioarele amorţite. îmi dau seama de dificultatea strâmtorării dumitale. Dar ce-i de făcut ? Văd că ai o părere proastă despre mine. Permite-mi să mă reabilitez în ochii dumitale ; dă-mi voie să-ţi spun cine sînt şi te încredinţez că am venit aici împotriva voinţei mele. N-am venit aici pentru ceea ce crezi dumneata... Sînt în culmea groazei.
— N-are să-ţi tacă gura odată ? Nu-nţelegi că dacă ne-o auzi, va fi rău de noi ? Ssst ! A început să vorbească. într-adevăr, tuşea parcă îl mai lăsase pe bătrîn.
— Şi cum îţi spuneam, bombonico, hîrîi bătrînul pe un ton foarte plîngăreţ, uite aşa, bombonico, ci-ha ! Vai! Mare pacoste ! Iar Fedosei Ivanovici mă îndemna : Mai bine ai încerca să bei ceai de coada-şoricelului. Auzi, bombonico ?
— Aud, dragă.
— Şi aşa mă povăţuieşte : încearcă să bei, zice, ceai de coada-şoricelului. Iar eu îi răspund : Mi-am luat şi sînge cu lipitori. Dar el nu se lasă : Nu, Alexandr Demianovici, e mai bună coada-şoricelului, că te şi descuie, pe cuvîntul meu... ci-ha ! Of, Doamne sfinte ! Tu ce zici, bombonico ? Ci-ha ! Ah, Ziditorule ! Ci-ha ! O fi mai bună coada-şoricelului, ce zici ? Ci-ha, ci-ha, ci-ha! Ah, ci-ha.,.
524
— Cred că n-ar fi rău să încercăm şi leacul ăsta, răspunse consoarta.
— Da-da, n-ar fi rău ! Pesemne dumneata, zice, ai oftică, ci-ha, ci-ha ! Iar eu îi spun : am podagră şi iritaţie la stomac, ci-ha, ci-ha ! Dînsul o întoarce : poate ai pe deasupra şi oftică. Tu ce
fcrezi ? Ci-ha, ci-ha! Ce zici, bombonico, să fie oftică ?
— Of, Doamne, sfinte, ce tot îndrugi mata ?
; — Hm, oftică. Da tu, bomibonîco, mai bine te-ai dezbrăca şi fc-ai culca, ci-ha, ci-ha ! Că peste mine, ci-ha, a dat azi şi un guturai.
— Uf ! făcu Ivan Andreevici. Pentru numele lui Dumnezeu, Sdă-te oleacă mai încolo.
— Zău că mă şi mir ce-i cu dumneata. Nu poţi şedea liniştit *ţ* nici un moment, hai ?
— Tinere, văd că eşti îndîrjit împotriva mea. Veşnic vrei să mă jigneşti. înţeleg asta prea bine. Pesemne eşti amantul doamnei acesteia.
— Tacă-ţi gura !
— Ba n-am să tac ! Nu-ţi dau voie să comanzi aici. A-ha, desigur, eşti amantul! Dacă au să ne descopere, eu n-am nici o
vină, eu nu ştiu nimic nici cu spatele.
— Dacă n-ai să taci, rosti tînărul scrîşnind din dinţi, am să spun că dumneata m-ai adus aici. O să adaug că eşti unchiul meu,
Hare şi-a tocat averea. Atunci nimeni n-are să creadă, cel puţin, că eu sînt amantul acestei doamne.
— Stimabile ! Dumneata îţi baţi joc de mine. Mă scoţi din I răbdări.
— Zît! Altfel am să te forţez să taci! Dumneata îmi porţi ghinion ! Ia spune-mi : ce mi-a trebuit să te afli aici ? Dacă n-ai
B venit, eu aş fi rămas aici pînă în ziuă, cum o fi dat Dumnezeu, fi şi pe urmă aş fi ieşit la lumină.
— Dar eu nu pot să zac sub pat pînă dimineaţa, sînt doar om Rezonabil. Eu, vezi bine, am relaţii... Ce crezi ? Nu cumva are să mîie aici ?
— Cine ? i
— Ei, bătrînul ăsta...

— Bineînţeles ! Doar nu toţi soţii sînt de teapa dumitale. Unii nai dorm şi pe-acasă.
-— Stimabile, stimabile ! exclamă Ivan Andreevici, îngheţînd de fşpaimă. Poţi fi sigur că şi eu tot acasă dorm. Asta-i pentru prima foară. Dar... O, Doamne ! văd că mă cunoşti. Tinere, cine eşti ?
525
Spune-mi imediat numele dumitale, te implor din prietenie deziri-teresată : cum te cheamă ?
— Ia ascultă ! Vrei să trec la represalii ?
— Dar dă-mi voie, permite-mi să-ţi povestesc, stimabile; lasă-mă să-ţi explic pătărania asta dezagreabilă...
— Nu ascult nici un fel de explicaţii, nu vreau să ştiu nimic, Tacăţi gura, ori...
— Totuşi, nu pot...
Sub pat se încinse o mică încăierare şi Ivan Andreevici tăcu.
— Bombonico, parcă se aud nişte motani şoşotind ?
— Ce motani ? Ce ţi se mai năzare...
Pesemne soţia nu găsea subiect de vorbă cu bărbatul său. Fusese atît de uluită, încît nu-şi mai putuse veni în fire. Acum tresări şi-şi ciuli urechile.
— Despre ce motani vorbeşti ?
— Despre motani ca toţi motanii, bombonico 1 Mai deunăzi, intru în casă, motanul sade în birou şi toarce ; sfîr, sfîr, sfîr... îi spun : Ce-i cu tine, pisoiule ? Iar el din nou : sfîr, sfîr, sfîr... Ca şi cum mi-ar şopti ceva. Stau şi mă gîndesc : aoleu, sfinţilor părinţi 1 Oare nu-mi şopteşte despre moarte ?
— Ce bazaconii vorbeşti azi! Cum nu ţi-i ruşine 1
— Ei, nu-i nimic, nu te supăra, bombonico ! Văd că te îndurerează gîndul c-o să mor. Nu fi supărată ! Vorbesc şi eu aşa, într-o doară. Tu, bombonico, mai bine te-ai dezbrăca şi te-ai culca ; iar eu aş rămîne aici pînă t-ei fi culcat.
— Pentru numele lui Dumnezeu, destul ! După...
— Zău, nu te supăra, nu fi supărată ! Numai că, pe legea mea, parcă ar umbla şoarecii pe aici.
— Alta ! Cînd motani, cînd şoareci... Drept să-ţi spun, nici nu ştiu ce se petrece cu dumneata.
— Lasă, lasă, eu... numai aşa... ci-ha, ci-ha! N-am nimic, ci-ha, ci-ha, ci-ha, ci-ha, ci-ha ! Uf, Doamne, Doamne ! Ci-ha !
— Nu vezi, domnule, atîta te vînzoleşti, că a auzit şi el, şopti tînărul.
— Dacă ai şti ce se petrece cu mine ! îmi curge sînge din nas, — Las să curgă. Tacă-ţi gura ! Aşteaptă-l să plece.
— Dar, tinere, pune-te, mă rog, în pielea mea. Nici nu ştiu măcar alături de cine zac sub pat.
— Dac-ai şti, ţi-ar fi mai bine, hai ? De altfel pe mine nu mă interesează numele dumitale. Dar, apropo, cum te cheamă ?
526
•— Nu-ţi spun ! Ce nevoie ai de numele meu ?... Mă interesează numai să-ţi lămuresc chipul prostesc în care...
— Ssst ! Iar vorbeşte bătrînul...
— Zău, bombonico, parcă se aud nişte şoapte...
— Da de unde... pesemne ţi-ai vîrît prost vata în urechi.
— A, da... cît despre vată... nu ştii că aici, deasupra... ci-ba, ci-ha ! Deasupra noastră, ci-ha, ci-ha !...
— Deasupra ! şopti tînărul. Uf, drace ! Iar eu credeam că aces ta-i ultimul etaj. Sîntem la etajul întîi ?
— Tinere, şopti tresărind Ivan Andreevici. Ce spui ? Pentru i" Dumnezeu, de ce vă interesează împrejurarea asta ? Şi eu mi-am I închipuit că sîntem la ultimul etaj. Doamne, Doamne ! Oare mai
există încă un etaj ?
— Zău că se foieşte cineva pe aici, spuse bătrînul, stăpînin-du-şi, în sfîrşit, tuşea.
— Ssst ! Auzi ? şopti tînărul, aproape strivind amîndouă mîi-nile lui Ivan Andreevici.
— Stimabile, îmi violentezi mîinile. Dă-mi drumul!
; — zît i
Urmă o mică încăierare ; apoi se făcu iarăşi tăcere.
— Aşadar, mă întîlnesc cu o doamnă **frumuşică...** începu bă-ttrînul.
— Cum frumuşică ? îl întrerupse soţia.
: — Uite aşa... doar ţi-am spus mai înainte că m-am întîlnit *Wpe* scară cu o doamnă frumuşică, ori poate am uitat ? Mi-a cam [1] slăbit memoria. Nişte ceai de sunătoare... ci-ha, ci-ha !
— Ce ?
I — Trebuie să beau ceai de sunătoare : cică ar face bine... ci-ha, Ifci-lia, ci-ha ! Ar face bine !
l — Dumneata l-ai întrerupt, rosti tînărul, scrîşnind iarăşi din dinţi.
— Incepuseşi să spui că ai întîlnit astăzi o doamnă frumu-Sşică ? îl îndemnă soţia.
[1] — Hai ?
— Ai întîlnit una frumuşică ?
— Care anume ?

— Doar mata îmi spuneai.
— Eu ? Cînd ? Da, ce spuneam eu !...
— In sfîrşit! Ce mumie ! Ei şi ? şopti tînărul, încercînd să-l [îmboldească telepatic pe bătrînul cel uituc,
-52?
— Stimabila ! Tremur tot de groază. Doamne, Dumnezeule J Ce-mi aud urechile ? Ca şi ieri, exact ca şi ieri!
— Ssst!
— Da, da, da ! Mi-am adus aminte. O ştrengăriţă fără pereche! Cu nişte ochişori... Purta o pălărioară albastră...
— Pălărioară albastră ! Vai, vai!
— Ea-i! Ea poartă pălărioară albastră. Doamne, Dumnezeule ! exclamă Ivan Andreevici.
— Ea ? Care ea ? şopti tînărul, stringînd ca într-un cleşte mîinile Iui Ivan Andreevici.
-— Ssst! făcu la rîndu-i Ivan Andreevici. Vorbeşte bătrînui!
— Ah, Doamne, Doamne !
— Bine-bine, dar... de altfel, cine n-are pălărioară albastră ! Ei şi?
— O ştrengăriţă şi jumătate ! urmă bătrînul. Vine aici la nişte cunoscuţi. îşi dă mereu ochii peste cap. Iar la aceia vin şi alţi cunoscuţi...
— Uf, ce lucruri plicticoase ! îl întrerupse soţia. Mă rog, ce te interesează acestea ?
— Ei, bine, lasă, lasă ! Nu te supăra ! psalmodie bătrînelul. N-am să-ţi mai povestesc, dacă nu doreşti. Dar parcă nu prea eşti în apele tale azi...
— Dar dumneata cum ai nimerit aici ? îl întrebă tînărul pe Ivan Andreevici.
— Vezi, vezi ? ! Acum te interesezi, iar înainte nici nu vroiai să auzi!
— Haida de ! In privinţa mea, mi-i totuna. N-ai decît să nu-mi spui, poftim ! Ah, la dracu! Ce poveste .o mai fi şi asta ? !
— Tinere, nu te supăra... Nici nu ştiu ce vorbesc... Trăncănesc şi eu într-o doară... Vroiam să spun că tot ce se întîmplă aici. o fi avînd, desigur, un rost, la care participi şi dumneata. Dar cine eşti, tinere? Văd că eşti străin. Insă nu am habar cine eşti în realitate. Dumnezeule, nici nu ştiu ce vorbesc !...
— Ehei, ia stai niţel, rogu-te ! îi tăie vorba tînărul, ca şi cînd ar fi avut ceva în vedere.
— Am să-ţi povestesc totul, totul. Iţi închipui, poate, că n-am să-ţi povestesc, că am pică pe dumneata. Ei bine, nu ! Ţine mîna mea, în semn că-ţi vorbesc din inimă. Am numai moralul scăzut, asta-i, şi nimic mai mult. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, istoriseşte-mi totul de la început: cum ai ajuns aici ? Cu ce ocazie ? In ce mă priveşte pe mine, eu nu mă supăr, zău că nu mă supăr
528
- ai mîna mea drept dovadă. Numai că-i cam praf aici şi am murdărit-o niţeluş. Dar asta n-are nici o importanţă cînd este vorba de înalte sentimente.
— Ei, mai lasă-mă cu mîna dumitale ! Aici n-ai unde te învîrti, iar el se bagă cu mîna lui!
— Dar, stimabile, te porţi cu mine, parcă aş fi — iartă-mi expresia — un galoş vechi, rosti Ivan Andreevici cu o voce rugătoare, cuprins de o deznădejde potolită. Poartă-te cu mine mai cuviincios, barem niţeluş mai dulce, şi îţi voi povesti totul. Ne-om împrieteni chiar. Sînt gata să te invit pentru prînz acasă la mine. Dar, drept să-ţi spun, nu-i îngăduit să zăcem aşa sub pat. Te înşeli, tinere ! Nici nu-ţi dai seama!...
— Cînd o fi întîlnit-o ? bolborosi tînărul, după toate aparenţele, extrem de emoţionat. Ea mă aşteaptă, poate, acum... Trebuie să ies neapărat de aici!
— Ea ? Care ea ? Of, Doamne ! Despre cine vorbeşti, tinere ? Te gîndeşti că acolo sus... O, Doamne sfinte ! Doamne sfinte ! De ce-s aşa de crunt pedepsit ?
Ivan Andreevici încercă să se întoarcă pe spate în semn de deznădejde.
— Dar dumneata ce interes ai să ştii anume : cine-i ea ? Uf, drace ! Fie ce-o fi, trebuie să ies neapărat de aici!...
—• Stimabile, ce ţi-a venit ? Dar cu mine, cu mine — nu te gîndeşti ce are să se întîmple ? şopti Ivan Andreevici şi, într-o criză de disperare, înşfacă faldurii de la fracul vecinului său.
— Ce-mi pasă de dumneata ! N-ai decît să rămîi singur. Iar dacă nu vrei, atunci am să spun că eşti unchiul meu care şi-a tocat averea — ca să nu-şi închipuie bătrînul că eu sînt amantul nevestei lui.
— Dar aşa ceva nu-i cu putinţă, tinere. E nefiresc să-ţi fiu unchi. Nimeni n-are să te creadă. N-ai să înşeli cu asta nici pe-un copilaş, şopti Ivan Andreevici în culmea deznădejdii.
— Atunci, nu mai pălăvrăgi atîta, ci şezi smirna lungit pe podele. N-ai decît să mîi aici, iar rnîine ai să ieşi cumva pe burtă la lumină. Nimeni n-are să te observe. Cine ar fi în stare să-şi închipuie că, dacă a ieşit unul de sub pat, ar mai putea fi acolo şi altul. Chiar dacă ar fi hălăduit sub pat o duzină întreagă. De altfel, dumneata singur faci cît o duzină. Mişcă-te puţin sau zbughesc afară !
529
— Scuză-mă, tinere. Dar ce-ar fi dacă m-ar apuca şi pe mine tuşea ? Trebuie să prevedem totul !
— Zît!
— Ce-i asta ? Parcă aud din nou o vînzoleală sus, rosti bă-trînelul care, între timp, apucase să aţipească.
— Sus?
— Auzi, tinere ? Eu am să ies de aici.
— Ei bine, aud !
— Doamne, Dumnezeule, tinere, o să ies neapărat.
— Ba eu n-o să ies. Mi-i totuna. Dacă mi s-au încurcat socotelile, mi-i indiferent. Dar ştii ce presupunere am ? Bănuiesc că dumneata eşti tocmai un soţ încornorat — asta-i!
— Doamne, ce cinism ! Cum este cu putinţă să presupui aşa ceva ? De ce taman soţ... Eu nu-s însurat.

— Cum, nu eşti însurat ? Aş !
— Poate că eu însumi sînt amant! — Halal amant!
— Stimabile, stimate domn ! Ei bine, am să-ţi istorisesc totul. Să ai însă înţelegere pentru deznădăjduirea mea. Nu-i vorba de mine ; eu nu-s însurat. Sînt şi eu holtei, ca şi dumneata. In cauză e un amic al meu, prieten din copilărie... iar eu sînt amantul... îmi spune acesta : „Sînt un om nefericit... eu, zice, îmi beau pînă-n fund cupa amărăciunilor : îmi tem nevasta". Iar eu îi vorbesc rezonabil : „De ce o bănuieşti ?"... Dar văd că nu m-asculţi. Ascultă! Ascultă-mă ! „Gelozia e ridicolă, zic, gelozia e un viţiul..." „Nu, zice, sînt un om nefericit. Eu, vorba ceea : cupa amărăciunilor,, adicătelea, o tem." „Tu, zic, mi-eşti prieten. Ai fost tovarăşul duioasei mele copilării. împreună doar am cules florile plăcerilor, am adormit pe perina de puf a desfătărilor." Doamne, nici nu rnai ştiu ce spun. Iar dumneata, tinere, rîzi de mdne. Mă vei face să înnebunesc.
— Ce să te mai fac ? Că eşti nebun gata !...
— Aşa, aşa. Prevedeam ce ai să spui, cînd, am vorbit de nebunie. Rîzi, tinere, rîzi ! Eram şi eu în floare la vremea mea, ademeneam şi eu... Ah, am să capăt o congestie cerebrală !
— Ce să fie asta, bombonico ? Mi se pare că strănută cineva la noi, psalmodie bătrînelul. Tu ai strănutat, bombonico ?
— O, Doamne sfinte ! rosti soţia.
— Ssst ! se auzi de sub pat.
— Pesemne ciocănesc cei de sus, observă soţia, speriindu-se, fiindcă, într-adevăr, se stîrni sub pat gălăgie,
530
— Da, cei de sus ! rosti soţul. Cei de sus. Ti-am spus că am întîlnit un craidon, ci-ha ! Un craidon cu mustăcioară, ci-ha ! Vai, Doamne, cum mă doare spinarea ! Am întîlnit adineauri un craidon cu mustăcioară !
— Cu mustăcioară ! Doamne sfinte ! Să ştii că-i vorba de dumneata, şopti Ivan Andreevici.
— O, Ziditorule, ce feleşag de om mai eşti! Doar eu mă aflu ;aici, aici ! Zac întins pe podele, alături de dumneata. Cum putea [să mă fi întîlnit ? Şi nu mă mai apuca cu mîinile de obraji!
— Sfinte Dumnezeule, îmi vine să leşin !
între timp, deasupra se auziră, într-adevăr, zgomote.
— Oare ce să fie acolo ? şopti tînărul.
— Stimate domn! Sînt înspăimîntat, îngrozit! Vino-mi în [ajutor.
— Ssst!
— într-adevăr, bombonico, se aude zgomot. E o adevărată hărmălaie sus, şi încă deasupra dormitorului tău. Oare n-ar fi bine să î trimit pe cineva după lămuriri ?
— Asta-i bună I Ce-ţi mai trece prin cap !
— Bine, n-o să trimit. Dar azi eşti, ce-i drept, aşa de ner-Ivoasă !...
— O, Doamne, du-te mai bine la culcare.
— Liza ! Tu nu mă iubeşti de loc.
— Ah, te iubesc ! Pentru numele lui Dumnezeu, sînt aşa de I obosită !
— Ei, haide, haide, am să plec.
— Vai, nu, nu, nu pleca ! ţipă soţia. Ba nu, mai bine du-te, idu-te !
— Dar ce-i cu tine, de fapt ? Ba du-te, ba nu pleca! Ci-ha ! Drept să-ţi spun, de dormit... ci-ha! La fetiţa lui Panafidin... ci-ha! La fetiţa... ci-ha ! La fetiţa asta am văzut o păpuşă din Niiren-I berg, ci-ha !...
— Acuma de păpuşi îţi arde !
— Ci-ha ! Frumoasă păpuşă, ci-ha !
— îşi ia rămas bun, rosti tînărul ; pleacă, iar noi vom lua-o î din loc numaidecât. N-auzi ? Bucură-te !
— O, dă, Doamne ! Dă, Doamne !
— Asta să-ţi fie o lecţie bună...
— Tinere, adică de ce să-mi fie mie lecţie ? Pricep eu foarte Ibine... Dar dumneata eşti încă tînăr... nu-mi poţi da lecţii.
— Totuşi am să-ţi dau...- Ia ascultă.
531
— Dumnezeule mare ! îmi vine să strănut L.
— Zît! Numai să îndrăzneşti!
— Ce să mă ştiu eu face ? Aici miroase urît a şoareci. Nu mai pot suporta. Scoate-mi din buzunar batista, pentru numele lui Dumnezeu ! Nu-mi pot mişca nici un deget... O, Doamne, Doamne ! Cu ce-am greşit pentru asemenea pedeapsă ?
— Poftim batista ! Iar cît priveşte vina, am să-ţi spun numai-decît de.ce ai fost pedepsit. Eşti gelos. Plecând de la Dumnezeu ştie ce fapte, alergi ca un nebun, dai buzna într-o locuinţă străină, produci dezordine...
— Tinere, eu n-am produs nici o dezordine.

— Taci din gură !
— Tinere, n-ai dreptul să-ani dai lecţii de moralitate ; eu sînt mai moral decît dumneata.
— Tacă-ţi gura !
— O, Doamne ! Doamne !
— Provoci dezordine, sperii o tînără doamnă, o femeie fricoasă care şi-a pierdut minţile de groază, poate chiar o să se şi îmbolnăvească. Tulburi viaţa unui bătrîn onorabil, sîcîit de trînji, care mai întîi de toate are nevoie de linişte — şi de ce toate acestea ? Fiindcă ţi s-a năzărit o neghiobie, după care alergi prin toate cotloanele ! înţelegi, înţelegi dumneata, în ce situaţie penibilă te afli ? Iţi dai seama de acest lucru ?
— Stimabile, foarte bine ! îmi dau seama, dar dumneata n-ai dreptul...
— Să taci din gură ! Despre ce drept poate fi vorba aici ? Pricepi că toate acestea pot avea un sfîrşit tragic ? înţelegi că bătrînul, care-şi iubeşte soţia, şi-ar putea pierde minţile, văzîn-du-te cum ai să apari tîrîş de sub pat ? Dar nu ! Dumneata nu eşti destoinic să dezlănţui o tragedie. Cîaid vei ieşi de-a buşilea de sub pat, cred că oricine te va privi va izbucni în hohote de rîs. Ea unul straşnic aş dori să te văd la lumina luminărilor : vei fi, desigur, foarte caraghios.
— Dar dumneata ? Şi dumneata vei fi caraghios în aceeaşi postură. Şi eu aş vrea să te privesc.
— Tocmai dumneata ?
— Tinere, porţi pesemne stigmatul imoralităţii!
— Aha ! Tocmai dumneata vorbeşti despre moralitate ?! Şi de unde ştii datorită cărei împrejurări mă găsesc aici ? Eu mă aflu aici din eroare. Am greşit un etaj. Dracu ştie de ce mi s-a dat

livoie să intru. Pesemne doamna aştepta într-adevăr pe cineva (nu » pe dumneata, se-nţelege de la sine). M-am ascuns sub pat cînd iţi-am auzit pasul prostesc şi cînd am văzut spaima doamnei. Iur pe deasupra se mai adăuga şi întunericul beznă. Şi ce scuză ar putea fi pentru dumneata ? Dumneata, domnul meu, eşti un bă- trîn ridicol şi gelos. De ce nu ies eu de sub pat ? Iţi închipui, înoate, că mă tem să ies de aici ? Nu, domnul meu, de mult aş fi ieşit, dar numai din compasiune pentru dumneata şed sub. pat. I Cum ai putea să rămîi aici fără ajutorul meu ? Ai sta ca o buturugă în faţa lor, fiindcă ţi-ai pierde numaidecît capul...
— Ba de loc ! De ce aş sta ca o buturugă ? De ce ai ales ase-Imenea obiect ? N-ai putut, tinere, să mă compari cu altăceva ?
De ce crezi c-o să-mi pierd capul ? Nu, n-o să mi-l pierd. — O, Doamne, cum mai latră căţeluşul ăsta !
— Ssst! Vai, într-adevăr... Asta-i din pricină că pălăvrăgeşti (îtr-una. Nu vezi c-ai trezit căţeluşul ? Alt necaz pe capul nostru !
într-adevăr, căţeluşa stăpînei, care dormise tot timpul pe-o rnă într-un colţ, se trezi dintr-o dată, adulmecă miros de străin casă şi, cu un lătrat răsunător, se năpusti sub pat.
— O, Doamne ! ce căţel tîmpit! şopti Ivan Andreevici. Are iă ne dea de gol. Are să dea totul în vileag ! Mare pacoste !
— Dîrdîi în aşa hal, încît asta se va întîmpla cu siguranţă !
— Amie, Amie, aici! o strigă stăpâna, *ici, ici* !
Dar căţeluşa n-o ascultă şi se năpusti de-a dreptul asupra hii I Ivan Andreevici.
— Ce-o mai fi şi asta, bombonico : Amişka latră într-una, zise Ibătrinelul. Pesemne mişună şoareci, ori s-o fi băgat acolo mo-Itanul. De aceea aud că strănută cineva, strănută mereu. Iar co-Ltoiul e guturăit astăzi.
— Stai liniştit ! şopti tînărul. Nu te mai vînzoli atîta ! Poate io să se astîmpere.
— Stimabile, stimabile, dă-mi drumul la mîini ! De ce mă ţii ? I — Ssst! Taci din gură !
— Să-mi fie cu iertare, tinere. Mă muşcă de nas. Vrei să rămîn cîrn ?
Urmă o vînzoleală şi Ivan Andreevici izbuti să-şi elibereze «nîimle. Căţeluşa lătra oît o ţinea gura. Deodată, încetă să mai latre şi schelălăi strident.
— Vai! ţipă doamna.
aici, aici ţfr.).

— Căpcăunule! Ce faci ? şopti tînărul. Ne nenoroceşti p6 amîndoi ! De ce ai înşfăcat-o ? O, Dumnezeule ! O strînge de gît 1 N-o sugruma ! Dă-i drumul ! Căpcăunule ! înseamnă că nu cunoşti inima femeii. Are să ne divulge pe amîndoi dacă îi sugrumi căţelul.
Dar Ivan Andreevici nu mai auzea nimic. Izbutise să captureze căţeluşa şi, întrun acces de autoapărare, o strînse de gît. Căţeluşa schelălăi jalnic şi îşi dădu duhul.
— Sîntem pierduţi! şopti tînărul.
— Amişka ! Amişka ! o strigă doamna. O, Dumnezeule ! Oare ce fac ei cu Amişka mea ? Amişka ! Amişka ! *Ici!* O, monştrii! Barbarii! Doamne, mi-i rău !
— Ce s-a întîmplat ? Ce anume ? exclamă bătrânelul, sărind ars din fotoliu. Ce-i cu tine, bombonico ? Amişka, vinaici! Amişka, Amişka, Amişka! răcni bătrînelul, plesnind din degete, ţocăind din buze şi chemînd-o pe Amişka de sub pat. Amişka ! *Ici! Ici!* Nu-i admisibil s-o fi mîncat motanul. Trebuie să-i tragem, draga, o mamă de bătaie. Hoţomanul ăsta de-o lună n-a mai fost bătut. Ce zici ? Să mă sfătuiesc mîine cu Praskovia Zaharievna. Dar, o, Doamne ! Ce-i cu tine ? Te-ai îngălbenit ca ceara. Vai de mine ! Săriţi, oameni buni, săriţi !

Moşneguţul începu ;să alerge încoace şi încolo prin cameră.
— Ticăloşii! Monştrii! ţipă doamna, răsturnîndu-se pe sofa.
— Cine ? Cine ? Anume care ? strigă bătrînul.
— Acolo sînt nişte oameni străini! Sub pat! Vai, Doamne! Amişka ! Amişka ! Ce-au făcut cu tine ?
— Vai, Doamne, Dumnezeule ! Ce fel de oameni ? Amişka... Săriţi, oameni buni, veniţi aici 1 Cine-i acolo ? Care-i acolo ? izbucni bătrînul, apucînd luminarea şi aplecîndu-se sub pat. Care-i acolo ? Săriţi, oameni buni !... Ivan Andreevici zăcea mai mult mort decît viu, lîngă trupul neînsufleţit al Amişkăi. In schimb, tînărul urmărea orice mişcare a moşului. Deodată, bătrînul trecu de cealaltă parte, spre perete, şi se aplecă. Intr-o clipă, tînărul ţîşni de sub pat şi o luă la fugă, pe cînd soţul îşi căuta musafirii de cealaltă parte a patului conjugal.
— Doamne, rosti în şoaptă doamna, aţintindu-şi privirile asupra tînărului. Cine eşti ? Şi eu care credeam că...
— Căpcăunul acela a rămas, şopti tînărul. El e vinovat de moartea Amişkăi.
—- Vai! scoase un ţipăt doamna.

Dar tînărul se şi mistuise din cameră.
— Aha ! Aici se află careva. Văd cizma cuiva! zbieră soţul, prinzîndu-l de picior pe Ivan Andreevici.
— Ucigaşule ! Ucigaşule ! răcni doamna. O, Amie ! Amie !
— Ieşi afară de acolo, afară ! strigă moşneguţul, tropăind cu Ipicioarele pe covor. Ieşi afară! Cine eşti ? Spune: cine eşti ?
Doamne ! Ce om chisnovat!
— Ăştia-s bandiţi!...
— Pentru numele lui Dumnezeu, pentru numele lui Dumne-feeu! exclamă Ivan Andreevici, ieşind tîrîş de sub pat, pentru IDuninezeu, excelenţă, nu chemaţi oamenii dumneavoastră în aju-tor. Excelenţă, nu chemaţi pe nimeni. E de prisos ! Nu mă puteţi pcoate cu forţa de aici! Nu sînt un terchea-berchea ! Eu singur , am să vă... Excelenţă, totul s-a întîmplat dintr-o eroare ! O să vă [explic imediat, excelenţă, urmă Ivan Andreevici, plîngînd cu su-tghiţuri. Totul s-a petrecut din pricina soţiei... nu-i vorba de ne-Ivasta mea, ci a altuia, eu, de altfel, nu-s însurat... şi am venit inumai aşa... E-n joc amicul şi prietenul meu din copilărie...
— Ce prieten din copilărie ! urlă moşneguţul, tropăind din {picioare. Eşti un tîlhar, ai venit să prazi... ce-mi umbli cu prietenul din copilărie...
— Nu, nu-s tîlhar, excelenţă ; sînt într-adevăr tovarăş din co-«pilărie... am făcut numai o greşeală din nebăgare de seamă şi am
nimerit pe altă poartă de intrare.
-— Da, domnul meu, văd prea bine prin ce poartă de ieşire He-ai strecurat de-a buşilea afară.
— Excelenţă, nu-s ceea .ce credeţi. Vă înşelaţi. Vă declar, ex-,celenţă, că sînteţi cu desăvîrşire greşit. Uitaţi-vă la mine şi privi-Ki-mă atent. Puteţi vedea după anumite semne şi particularităţi [Că nu pot fi un hoţ. Excelenţă ! izbucni Ivan Andreevici, apoi îşi Bmpreună mîinile şi se adresă tinerei doamne : Dumneavoastră KÎnteţi femeie, şi vă rog să mă înţelegeţi... Eu am omorît-o pe lAmişka... dar nu-s vinovat... zău că nu-s vinovat... Soţia mea
poartă toată vina. Eu sînt un biet om nefericit... beau cupa...
— Mă rog, mă rog, ce mă interesează pe mine că dumneata lai băut o cupă... poate ai băut chiar mai multe, se şi vede, după I starea în care te găseşti; dar spune-mi şi mie : cum ai pătruns laici, stimate domn ? exclamă bătrînul, fremătînd de emoţie, dar [încredinţat, după anumite semne şi particularităţi, că nu putea [fi vorba de un hoţ. Te întreb însă : cum ai intrat aici, ca un
bandit...

— Nu-s bandit, excelenţă ! Am greşit numai poarta. Dar nu-s bandit, pe legea mea ! Totul s-a întîmplat fiindcă-s gelos. Am să vă povestesc totul, excelenţă, cu inima deschisă, ca unui adevărat părinte — căci, după vîrsta pe care o aveţi, îmi puteţi fi tată.
-— Cum ? Care vîrstă ?
— Excelenţă, poate v-am ofensat ? într-adevăr, o doamnă aşa de tînără... la anii domniei-voastre... e plăcut să vezi, excelenţă, e plăcut sa vezi, ee-i drept, asemenea pereche... în floarea vîrstei... Dar nu chemaţi slugile în ajutor... pentru numele lui Dumnezeu... nu chemaţi slugile... ele ar rîde numai... le cunosc eu... Nu vreau să zic, adică, prin asta că am cunoştinţe doar printre lachei. Am şi eu lachei, excelenţă, şi toţi rîd... măgarii 1 Luminăţia-voastră ! Mi se pare că nu mă înşel, vorbesc cu un prinţ !
— Nu, nu-s prinţ; eu, stimate domn, sînt cum s-ar zice... dar te rog să nu cauţi a mă îmbuna cu „luminăţia-voastră". Cum ai ajuns aici, stimabile ? Cum ai ajuns ?
— Luminăţia-voastră, adică excelenţă ! Scuzaţi-mă, am crezut că sînteţi luminăţia-voastră. Am greşit... m-am încurcat — se în-tîmplă uneori. Semănaţi leit cu prinţul Korotkouhov, cu care am avut onoarea să mă întîlnesc la cunoştinţa mea, domnul Puzîriov... Vedeţi, şi eu cunosc prinţi. M-am întîlnit cu un prinţ la un cunoscut al meu. Deci nu mă puteţi lua drept ceea ce mă luaţi. Nu-s hoţ. Excelenţă, nu daţi alarma ! Şi chiar dacă aţi chema slugile aici, ce-ar ieşi din asta ?
— Dar cum ai picat la noi ? ţipă doamna. Cine eşti ?

— Da, da, cine eşti ? reluă soţul ; iar eu credeam, bombonico, că motanul se vîrîse sub pat şi strănuta. Cînd colo, el era. Ah, tîrîtură ! Cine eşti ? Spune odată !
Moşneguţul tropăi din nou pe covor.
— Dar nici nu mă lăsaţi să vorbesc, excelenţă. Aştept să isprăviţi dumneavoastră... Vă urmăresc cu plăcere glumele spirituale, în ce mă priveşte, excelenţă, e o istorie caraghioasă la mijloc. Vă voi povesti de-a fir-a-păr toată pătărania. Toate se vor lămuri, excelenţă, fără să daţi, adică, alarma ! Comportaţi-vă cu mine într-un chip mărinimos... N-are nici o importanţă că am stat un pic sub pat... Nu mi-am pierdut prin asta ighemoniconul. Asta-i o istorie extrem de comică ! izbucni Ivan Andreevici, adresîndu-se soţiei cu o mînă rugătoare. Mai cu seamă dumneavoastră o să rîdeţi cu poftă ! Vedeţi pe scenă un soţ gelos. Vedeţi cum mă
536
înjosesc, şi mă înjosesc singur, de bunăvoie. Desigur, eu am omo-rît-o pe Amişka, dar... Doamne sfinte, nici nu mai ştiu ce spun. — Dar cum ai intrat aici ? Cum ?
— Profitînd de întunecimea nopţii, excelenţă, folosindu-mă deci da bezna asta... Sînt vinovat! Iertaţi-mă, excelenţă ! Vă cer, cu capul plecat, iertare ! Nu sînt decît un soţ ofensat, şi nimic mai
• mult- Nici să nu vă treacă prin minte că aş fi fost amant! Eu nu-s amant. Soţia dumneavoastră este foarte virtuoasă., dacă pot îndrăzni să mă exprim astfel. Este pură şi nevinovată ! ! — Ce ? Ce ? Ce îndrăzneşti să spui ? izbucni bătrînul, tropăind iarăşi. Ai înnebunit, hai ? Cum cutezi să te exprimi astfel
fdespre soţia mea ?
— Ticălosul ăsta, ucigaşul care a omorît-o pe Amişka! începu să ţipe doamna, înecîndu-se în lacrimi. Cum mai are curaj!
j — Excelenţă, excelenţă ! M-a luat gura pe dinainte, exclamă buimăcit Ivan Andreevici. M-a luat gura pe dinainte, şi atîta tot! Ziceţi că nu-s în toate minţile... Mă închin cu smerenie şi vă rog să fiţi atît de bun şi s-o ziceţi. V-aş da şi mîna, dar nu îndrăznesc. N-am fost singur, eu eram unchiul... vreau să spun, adică, că nu pot fi luat drept amant... Doamne, Dumnezeule 1 Iar mă
Ba gura pe dinainte... Fără supărare, excelenţă ! exclamă Ivan Andreevici către soţie. Sînteţi femeie, înţelegeţi prin urmare ce-i
taiorul, adică un sentiment delicat... Dar ce-i cu mine ? Iar o iau pe de lături ! Vreau să spun, cu alte cuvinte, că sînt bătrîn, drept
forbind, un om în vîrstă, un bătrîn, dar care nu poate fi amantul
lumneavoastră... amant este Richardson, prin urmare craidonul...
leraiez din nou. Dar dumneavoastră vă daţi seama că eu sînt o persoană instruită, cunosc literatura. Rîdeţi, excelenţă ! Mă bucur,
Hi încă nespus, excelenţă, că v-am provocat rîsul. Vai, ce bucuros
sînt că v-am provocat rîsul!
— Doamne Dumnezeule ! Ce om distractiv ! exclamă doamna, izbucnind în hohote de rîs.
— Da, curat distractiv, şi ce colbăit! zise bătrînul, bucuros că soţia sa îşi descreţise fruntea. Bombonico, dînsul nu poate fi hoţ. Dar cum a intrat aici ?
— într-un mod cam straniu, recunosc. într-adevăr, straniu, Ifexcelenţă, ca-n romane. Cum ? în puterea nopţii, în capitala unei [ţări, un om sub pat! E ceva straniu, de rîs. Un fel de Rinaldo jRinaldini.[3] Dar asta nu-i nimic. De altfel, totul e un fleac, exce-[lentă. Am să vă povestesc totul — totul... Am să vă fac rost, ex-
537
celenţă, de un nou căţeluş — un giuvaer ! Are blana ia atîta (Je lungă şi nişte lăbuţe scurte, scurte de tot: nu poate face nici doi paşi — o ia la fugă, dar se încurcă în propriul său păr, şi se rostogoleşte la pămînt. Se hrăneşte numai cu zahăr. Am să vi-l aduc, excelenţă, neapărat o să vi-l aduc.
— Ha-ha-ha-ha-ha ! Doamna se tăvălea de rîs pe sofa. Dumnezeule mare, are să mă apuce toate istericalele... Vai, ce distractiv !
— Da, da ! Ha-ha-ha ! Ci-ha, ci-ha, ci-ha ! Ce distractiv, ce colbăit, ci-ha, ci-ha, ci-ha !
— Excelenţă, sînt în al nouălea cer de fericire, excelenţă! V-aş oferi rnîna, dar nu îndrăznesc, excelenţă. îmi dau seama că-rni pierdusem capul. Acum, însă, parcă mi se deschid ochii. Sînt convins că soţia mea este pură şi nevinovată. Degeaba o bănuiam.
— Soţia, soţia lui ! exclamă doamna, rîzînd cu lacrimi.
— E însurat ! Cu a-de-vă-rat ? Asta nu mi-ar fi trecut prin cap pentru nimic în lume, adăugă moşul.
— Excelenţă, nevastă-mea — ea poartă toată vina, adicătelea eu sînt adevăratul vinovat. Am bănuit-o de infidelitate. Am aflat că aici se aranjase un *rendez-vous* — aici sus. Am interceptat o scrisorică în acest sens. Am greşit etajul şi rn-am trezit sub pat...
— He-he-he-he !
— Ha-ha-ha-ha-ha !
— Ha-ha-ha-ha ! izbucni în sfîrşit în hohote şi Ivan Andreevici. Ah, cît sînt de fericit ! Ah, cît sînt de înduioşat, văzînd că toţi am căzut de acord şi sîntem fericiţi. Soţia mea e absolut nevinovată. De asta sînt aproape sigur. Trebuie neapărat să fie aşa. N-am dreptate, excelenţă ?
— Ha-ha-ha ! Ci-ha, ci-ha ! Ştii cine-i asta, bombonico ? izbuti în sfîrşit să adauge bătrînul, oprindu-se din rîs.

— Cine ? Ha-ha-ha 1 Cine ?
— Asta-i dama cea drăguţă, care face ochi dulci şi umblă c-un craidon. Pun rămăşag că asta-i soţia lui.
— Nu, excelenţă ! Sînt încredinţat că nu-i ea. Am deplină certitudine.
— Dar, Doamne, Dumnezeule ! îţi pierzi degeaba vremea aici, izbucni doamna, întrerupîndu-şi rîsul. Dă fuga sus, trap ! Poate mai apuci să-i prinzi...
— Bine, excelenţă, zbor! Dar sînt încredinţat că n-am să prind pe nimeni, excelenţă. Nu-i ea. Dinainte sînt sigur. Ea-i acasă
538
acuma. Numai eu îs de vină ! Sînt gelos, şi atîta tot! Ce ziceţi, excelenţă, e cu putinţă oare, să-i prind acolo, sus ?
— Ha-ha-ha !
— He-he-he ! Ci-ha, ci-ha !
— Repede-te sus, repede-te ! Iar la plecare, treci pe la noi ca E să ne povesteşti, exclamă doamna. Sau, ştii ce ? Mai bine mîine felimineaţă. Adă-o şi pe ea, ţin s-o cunosc.
— Rămîneţi cu bine, excelenţă, rămîneţi cu bine ! Am s-o aduc, neapărat. Sînt încîntat de cunoştinţă. Sînt fericit şi bucuros că
Botul s-a rezolvat pe neaşteptate, şi încă aşa de bine.
— Şi căţelul, să nu-l uiţi: înainte de toate, să-mi aduci căţelul!
I — 11 aduc, excelenţă, neapărat îl aduc ! reluă Ivan Andreevici, intrînd iarăşi ca furtuna în odaie, după ce îşi luase o dată rămas bun şi ieşise.îl aduc negreşit! E aşa de drăguţ ! Parcă-i făcut de Hbfetar din zaharicale. Şi aşa e ; merge, dar se încurcă în laţele ale şi buf ! la pămînt. Zău aşa ! li şi spun soţiei : „Oare de ce Hâde mereu, rnămiţico ?" „Fiindcă-i mititel şi drăguţ 1" îmi răs-Bjunde ea. Parcă-i făcut din zahăr, zău aşa, din zahăr ! Cu bine, excelenţă, bucuros de cunoştinţă, foarte încîntat de cunoştinţă!
Ivan Andreevici făcu o reverenţă şi ieşi.
! — Ehei, stimate domn ! Mai stai puţin. Intoarce-te din nou ! strigă bătrînelul după Ivan Andreevici care plecase. Ivan Andreevici se întoarse pentru a treia oară.
— Ascultă, îl caut pretutindeni pe motan şi nu-l găsesc. Nu mva te-ai întîlnit cu dînsul cît ai stat sub pat ?
— Nu, nu m-am întîlnit, excelenţă. De altfel, sînt încîntat de cunoştinţă... Socot că e o mare cinste pentru mine...
— Acuma e gutunărit şi strănută, strănută mereu ! Trebuie Şut.
— Da, excelenţă, de bună seamă. Măsurile de corecţiune sînt necesare pentru animalele domestice.
— Ce zici ?
I — Zic, excelenţă, că pedepsele de corecţiune sînt necesare pentru infiltrarea spiritului de supunere în animalele domestice.
— Aha ! Bine, bine ! Umblă sănătos, umblă sănătos! Numai atîta am avut să-ţi spun.
Ieşind în stradă, Ivan Andreevici rămase multă vreme ca-n r Jjteptarea unei congestii cerebrale iminente. îşi scoase pălăria din cap, îşi şterse sudoarea rece de pe frunte, îşi miji ochii, rămase o clipă pe gînduri şi după aceea o luă spre casă.
539
Mare-i fu uimirea cînd află acasă că Glafira Petrovna se în-torsese demult de la teatru. O apucase durerea de măsele, trimisese la doctor şi după lipitori. Iar acum şedea în pat, aşteptîndu-] pe Ivan Andreevici.
Ivan Andreevici se plesni mai **întâi** cu palma peste frunte ; apoi porunci să i se deie de spălat şi de curăţat; în sfîrşit, se hotărî să intre în dormitorul soţiei sale.
— Mă rog, ia spune-mi, pe unde îţi petreci dumneata vremea ? Ian te uită în ce hal eşti! Şi ce mutră ! Pe unde ai hălăduit brambura ? Bravo, domnul meu : soţia ţi se zbate în chinurile morţii, iar dumneata nu eşti de găsit în tot oraşul. Unde ai fost ? Nu cumva ai umblat ca să mă prinzi din nou ? Ai vrut să împiedici un *rendez-vous*, pe oare eu l-aş fi fixat nu ştiu cui ? Ruşine, domnul meu ! Halal soţ mai eşfa ! In curînd, are să te arate lumea eu degetul.
— Mămiţico ! rosti Ivan Andreevici.
încereînd în clipa aceea un sentiment de adîncă tulburare, el simţi nevoia de a vîrî mîna în buzunar după batistă şi îşi întrerupse vorbirea în lipsă de cuvinte, gînduri şi curaj... Dar uimirea, spaima şi groaza îl cuprinseră, cînd — o dată cu batista — îi pică din buzunar şi trupul răposatei Amişka ! Ivan Andreevici nu băgase de seamă, în culmea disperării, cînd era nevoit să iasă de sub pat, că vîrîse în buzunar pe Amişka, într-un moment de panică, cu vaga speranţă de a şterge urmele crimei, de a ascunde corpul delict şi de a evita astfel pedeapsa meritată.
— Ce-i asta ? ţipă soţia. Un căţeluş mort! O, Doamne ! De unde-i ? Ce-i cu dumneata ? Unde ai fost ? Răspunde odată : unde ai fost ?
— Mămiţico ! răspunse Ivan Andreevici, înlemnind mai rău decît Amişka. Mămiţico !...
Dar aici îl vom părăsi pe eroul nostru pentru altă dată — deoarece cu asta începe o aventură cu totul nouă şi aparte. Cîndva, domnilor, vă vom povesti aceste nenorociri şi prigoniri ale soartei. Dar vă rog să conveniţi că

gelozia este o patimă de neiertat, ba mai mult decît atît : e o adevărată pacoste !...